

Προπτυχιακή Εργασία

Χριστίνα Ανδρεάδη

Μέτρα Εσωτερικής Τάξης

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Νομικής

Μάθημα : Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου

Διδάσκων: Δημητρόπουλος Ανδρέας

Θέμα : ΜΕΤΡΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Επιμέλεια : ΑΝΔΡΕΑΔΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
(Α.Μ. : 1340199609302)

Ακαδημαϊκό Έτος : 2004

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Σελ.

Μέτρα Εσωτερικής Τάξης 2

Τα μέτρα εσωτερικής τάξης στα πλαίσια των ειδικών
κυριαρχικών σχέσεων..... 5

Το δικαίωμα ακροάσεως στα μέτρα εσωτερικής τάξης..... 13

Τα μέτρα εσωτερικής τάξης μέσα από τη νομολογία..... 22

Περίληψη 31

Βιβλιογραφία 32

Παράρτημα Αποφάσεων..... 33

«Μέτρα Εσωτερικής Τάξης»

Απαραίτητη προϋπόθεση για να εντρυφήσουμε στην έννοια των «μέτρων εσωτερικής τάξεως», μια έννοια, ίσως αρκετά ενδιαφέρουσα και με πολλές πτυχές στα πλαίσια της σχέσεως διοίκησης και διοικουμένου, είναι να σταθούμε καταρχήν στη γενικότερη έννοια των διοικητικών πράξεων, η οποία περιλαμβάνει και την πρώτη κατά το ένα μέρος της. Βέβαια, κάτι τέτοιο δε σημαίνει ότι τα «μέτρα εσωτερικής τάξεως» είναι διοικητικές πράξεις με τη στενότερη έννοια του όρου, αφού ούτε εξωτερικές έννομες συνέπειες έχουν, ούτε εκτελεστό χαρακτήρα. Απεναντίας, αποτελούν ένα συστατικό στοιχείο, μια παράμετρο των εν ευρεία έννοια διοικητικών πράξεων.

Ας δούμε όμως τα πράγματα με τη σειρά. Διοικητικές πράξεις είναι μόνο οι πράξεις που έχουν εξωτερικές έννομες συνέπειες, εκείνες δηλαδή που απευθύνονται προς τους ιδιώτες ή τα νομικά πρόσωπα και δεν περιορίζονται στη ρύθμιση της εσωτερικής λειτουργίας της διοίκησης και γενικότερα στη διευθέτηση των εσωτερικών υποθέσεών της. Έτσι, για παράδειγμα η εντολή που δίνει ο προϊστάμενος μιας υπηρεσίας σε υπάλληλο να εξετάσει και κατόπιν να συντάξει έκθεση σχετική με τον έλεγχο που έκανε σε οικοδομή είναι μια πράξη με εσωτερική διοικητική σημασία. Αντίθετα, η έκδοση διαταγής για κατεδάφιση αυτής της οικοδομής, βάσει της παραπάνω έκθεσης με την οποία διαπιστώθηκε το ετοιμόρροπο ή το αυθαίρετο αυτής, συνιστά διοικητική πράξη, με εξωτερικές έννομες συνέπειες, αφού αφορά δικαιώματα και έννομα συμφέροντα ιδιώτη. Η διάκριση των πράξεων της διοίκησης, σ' αυτές με εξωτερική και σ' αυτές με εσωτερική νομική σημασία, είναι πιο δυσχερής, αλλά ταυτόχρονα πολύ πιο ενδιαφέρουσα στα πλαίσια της «ειδικής κυριαρχικής σχέσης», που τελεί ο ιδιώτης με τη διοίκηση. Πρόκειται για τη σχέση, στην οποία τελεί ο ιδιώτης έναντι της διοίκησης, του

κράτους, για κάποιο χρονικά περιορισμένο διάστημα της ζωής του και κατά το οποίο έχει αυξημένες υποχρεώσεις, όπως λόγω χάρη αυτός που εκπληρώνει τη στρατιωτική ή τη σχολική του υποχρέωση ή αυτός που εκτίει ποινή περιοριστικής της ελευθερίας ή ο ιδιώτης που εργάζεται ως δημόσιος υπάλληλος. Έτσι, λοιπόν, μια πράξη της διοίκησης, που απευθύνεται σ' ένα δημόσιο υπάλληλο, ως φορολογούμενο ή ως ιδιοκτήτη οικοδομής ή ως οδηγό αυτοκινήτου, έχει εξωτερικό χαρακτήρα, για το λόγο ότι απευθύνεται σ' αυτόν ως ιδιώτη, ενώ είναι νομικά αδιάφορο το γεγονός ότι ο ιδιώτης αυτός φέρει παράλληλα την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου. Το τελευταίο αυτό στοιχείο αποτελεί μια απλή σύμπτωση. Εδώ μας ενδιαφέρει το ότι η πράξη της διοίκησης απευθύνεται σ' αυτόν ως ιδιώτη και όχι ως δημόσιο υπάλληλο. Από την άλλη πλευρά, μια πράξη που απευθύνεται σ' αυτόν ως δημόσιο υπάλληλο έχει εσωτερικό χαρακτήρα, χωρίς όμως και αυτό να είναι απόλυτο. Έτσι, διαταγές που καθορίζουν το είδος της εκάστοτε εργασίας ή το εσωτερικό ενός γραφείου έχουν απλά εσωτερικό χαρακτήρα, αφού αφορούν την εσωτερική λειτουργία της εν λόγω σχέσεως και άρα δεν είναι διοικητικές πράξεις. Αντίθετα, ο διορισμός ενός υπαλλήλου, η απόλυσή του, η προαγωγή του, η υποβάθμισή του, η μετάταξη ή μετάθεσή του, η απόσπαση και η πειθαρχική ποινή που μπορεί να του επιβληθεί είναι διοικητικές πράξεις με εξωτερική νομική σημασία, διότι θίγουν τον πυρήνα, την ουσία της δημοσιοϋπαλληλικής σχέσεως. Πρόκειται, με άλλα λόγια, για διοικητικές πράξεις, οι οποίες θίγουν το συγκεκριμένο άτομο ως απλό ιδιώτη και όχι απλώς ως υπάλληλο.

Όλα αυτά όμως τα παραπάνω δεν περιορίζονται μόνο στο πλαίσιο της δημοσιοϋπαλληλικής σχέσεως, αλλά επεκτείνονται και στο πλαίσιο άλλων «ειδικών κυριαρχικών σχέσεων», όπως για παράδειγμα στην περίπτωση του μαθητή. Έτσι, λοιπόν, ο σχολικός κανονισμός που αφορά στην εμφάνιση και τη συμπεριφορά των μαθητών ενός σχολείου έχει αποκλειστικά εσωτερικό χαρακτήρα, αφού εξυπηρετεί μόνο την ανάγκη ομαλής λειτουργίας του σχολείου και άρα περιορίζεται εντός στενών ορίων. Αυτός ο σχολικός κανονισμός, τον οποίο οι μαθητές ενός σχολείου υποχρεούνται να σέβονται, συνιστά «μέτρο εσωτερικής τάξης». «Μέτρο εσωτερικής τάξης» συνιστά και η πειθαρχική ποινή που τυχόν θα επιβληθεί στο μαθητή εκείνο που θα παραβεί το σχολικό κανονισμό, διαταράσσοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ομαλή λειτουργία του σχολείου. Όταν όμως η πειθαρχική ποινή είναι μορφής και έντασης τέτοιας, ώστε να θίγεται ο πυρήνας της σχολικής σχέσεως, τότε δε μιλάμε πια για «μέτρο εσωτερικής τάξης», αλλά για διοικητική πράξη με εκτελεστό χαρακτήρα, την οποία ο θιγόμενος ή εκείνος που νόμιμα τον εκπροσωπεί, δικαιούται να προσβάλει με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επομένως, είναι ευνόητο ότι τα «μέτρα εσωτερικής τάξης», ως εσωτερικές πράξεις της διοίκησης, που αποσκοπούν στη διαφύλαξη της ομαλής λειτουργίας και της αναγκαίας πειθαρχίας σ' ένα δημόσιο οργανισμό, λόγω χάρη στο σχολείο, στη φυλακή, στη βιβλιοθήκη ή σε μια δημόσια υπηρεσία, στερούνται εκτελεστού χαρακτήρα και άρα η τυχόν άσκηση αίτησης ακυρώσεως κατά αυτών των μέτρων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Μια πρώτη, λοιπόν, προσέγγιση του θέματος μόλις πραγματοποιήθηκε. Κατωτέρω, εξετάζονται τα «μέτρα εσωτερικής τάξης» στα πλαίσια των λεγομένων «ειδικών κυριαρχικών σχέσεων», στις οποίες αναφερθήκαμε με συντομία παραπάνω, προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα τη φύση και το σκοπό αυτών των εσωτερικών πράξεων της διοίκησης.

«Τα μέτρα εσωτερικής τάξης στα πλαίσια των ειδικών κυριαρχικών σχέσεων»

Είναι γνωστό ότι κάθε ιδιώτης τελεί σε μια «γενική κυριαρχική σχέση» με το κράτος και ως εκ τούτου έχει κάποιες γενικές δημόσιες υποχρεώσεις, τις οποίες οφείλει να εκπληρώνει. Αυτού του είδους η σχέση, στην οποία τελεί κάθε πολίτης, απορρέει από την κρατική κυριαρχία η οποία δεσμεύεται πάντα από τ' ατομικά δικαιώματα του ανθρώπου και του πολίτη. Ωστόσο, ορισμένοι πολίτες έχουν, πέρα από τις γενικές δημόσιες υποχρεώσεις τους, κάποιες ιδιαίτερες και μάλιστα αυξημένες υποχρεώσεις έναντι του κράτους. Αυτό συμβαίνει με τον ιδιώτη που εργάζεται ως δημόσιος υπάλληλος ή εκπληρώνει τη σχολική ή στρατιωτική του υποχρέωση ή εκτίει ποινή περιοριστικής της ελευθερίας. Σ' αυτές τις περιπτώσεις μιλάμε για τη λεγόμενη «ειδική κυριαρχική σχέση» ή «ειδική σχέση εξουσιάζσεως», όπου παρατηρείται μια επίταση του καθήκοντος υπακοής του υπαγομένου σ' αυτήν την ιδιαίτερη σχέση εξουσίσεως, χάρη του ιδιαίτερου δημόσιου σκοπού, που εξυπηρετείται, όπως της προαγωγής της εκπαίδευσσεως, της ποινής για τον εγκληματίο σε φυλακή κ.ο.κ. Οι πιο σημαντικές ειδικές σχέσεις εξουσιάζσεως είναι:

α. Η ειδική υπηρεσιακή σχέση εξουσιάζσεως, από την οποία απορρέουν οι ιδιαίτερες δημόσιες υποχρεώσεις του δημοσίου υπαλλήλου, του στρατιώτη κλπ.

β. Η σχέση εξουσιάζσεως ιδρύματος, από την οποία απορρέουν οι ιδιαίτερες υποχρεώσεις αυτού που χρησιμοποιεί κάποιο δημόσιο ίδρυμα, ως σχολείο, φυλακή, βιβλιοθήκη, μουσείο κ.ο.κ.

γ. Η σχέση εξουσιάζσεως εποπτείας, λόγω της οποίας οι ιδιοκτήτες ορισμένων επιχειρήσεων, οι οποίες υπόκεινται σε ορισμένους έμμεσους φόρους, υποχρεούνται, για τη βεβαίωση των φόρων, σε ιδιαίτερη εποπτεία, η οποία συνεπάγεται ιδιαίτερες υποχρεώσεις.

Για την ειδική σχέση εξουσιάζσεως είναι αδιάφορος ο σκοπός αυτής. Έτσι, για την υπηρεσιακή σχέση εξουσιάζσεως, ο υπαγόμενος σε αυτήν οφείλει να ενεργεί πάντα επ' ωφελεία της δημόσιας διοίκησης. Το ίδιο και για τη σχέση εξουσιάζσεως ιδρύματος, όπου ο υπαγόμενος σε αυτήν οφείλει ν' ανέχεται ορισμένες ενέργειες της δημόσιας διοίκησης επ' αυτού, όπως της ποινής, της επιτήρησης κ.ο.κ.

Οι υπεισερχόμενοι, λοιπόν, στις ειδικές κυριαρχικές σχέσεις ή ειδικές σχέσεις εξουσιάζσεως έχουν έναντι του κράτους κάποιες ιδιαίτερες και αυξημένες υποχρεώσεις. Η διοίκηση απαιτεί εκάστοτε ορισμένη συμπεριφορά από αυτούς τους ιδιώτες, όχι μόνο βάσει ρητής νομοθετικής εξουσιοδότησης, αλλά και με εσωτερικές διαταγές του διευθυντή του σχολείου, του ιεραρχικώς προϊστάμενου ή του διοικητή της φυλακής. Μάλιστα, για την πραγματοποίηση του ιδιαίτερου δημόσιου σκοπού σε κάθε μια ειδική κυριαρχική σχέση καθίσταται απαραίτητη η έκδοση πολυάριθμων οδηγιών και διαταγών από την αρμόδια προϊστάμενη αρχή. Αυτές οι οδηγίες και διαταγές καθορίζουν, όταν ο νόμος σωπαίνει, τα όρια υπακοής του υπαγομένου στην ειδική σχέση εξουσιάζσεως, σύμφωνα με τον ενυπάρχοντα σε αυτή σκοπό.

Ο ιδιαίτερος δημόσιος σκοπός που εξυπηρετείται σε κάθε ειδική σχέση εξουσιάζσεως συνεπάγεται για τον υπαγόμενο σε αυτήν, όχι μόνο την υποχρέωση υπακοής σε κάθε υπηρεσιακή προσταγή της προϊστάμενης αρχής, αλλά ταυτόχρονα και κάποιους περιορισμούς των προσωπικών και πολιτικών δικαιωμάτων του, με άλλα λόγια κάποιο περιορισμό της ελευθερίας του. Έτσι, αυτός που μελετά σε δημόσια βιβλιοθήκη ή εισέρχεται σε μουσείο οφείλει να σέβεται τον κανονισμό λειτουργίας του συγκεκριμένου ιδρύματος, για παράδειγμα, υποχρεούται να μην προκαλεί θορύβους, να μην καπνίζει. Επίσης, οι μαθητές οφείλουν να φέρουν ορισμένη στολή, όταν αυτό επιβάλλεται, και να συμπεριφέρονται ευπρεπώς εντός ή ακόμα και εκτός του σχολικού

οργανισμού. Για τους δημόσιους υπαλλήλους ισχύουν αυστηρότεροι περιορισμοί, όπως και για τους στρατιώτες ή τους εγκλειόμενους στις φυλακές.

Πάντως, οι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων των υπαγομένων στις ειδικές κυριαρχικές σχέσεις δεν πρέπει να υπερβαίνουν το μέτρο, το οποίο απαιτείται ανάλογα με την κάθε περίπτωση και πάντα εντός των ορίων του νόμου. Εξάλλου, σύμφωνα με τη νομολογία, την αναφερόμενη στ' ατομικά δικαιώματα που προστατεύει το Σύνταγμα και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, για τον περιορισμό των ατομικών δικαιωμάτων και πολύ περισσότερο των δημοσίων υπαλλήλων ή υπαλλήλων δημοσίων οργανισμών πρέπει να συντρέχουν και κάποιες προϋποθέσεις. Έτσι, ο περιορισμός του ατομικού δικαιώματος εντός της ειδικής κυριαρχικής σχέσης πρέπει να προβλέπεται ειδικώς από νόμο και όχι από διοικητική πράξη, στερούμενη ειδικής νομοθετικής εξουσιοδότησεως, όπως διαταγή του αρχηγού της Αστυνομίας Πόλεων, προεδρικό διάταγμα ή υπουργική απόφαση ή ακόμα από την ίδια τη φύση της δημοσιούπαλληλικής σχέσεως. Επίσης, ο περιορισμός αυτός, που είναι σύμφωνος με το Σύνταγμα, δεν πρέπει να φτάνει ως την αναίρεση της ουσίας του δικαιώματος, προσβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον πυρήνα του. Έτσι, το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε ότι στο δικαίωμα της ελεύθερης εκφράσεως των φιλοσοφικών, θρησκευτικών και πολιτικών πεποιθήσεων «δύνανται μὲν, καθ' ὅσον αφορά τους δημοσίους υπαλλήλους και ειδικώτερον τους στρατιωτικούς, ευρισκομένους προς το κράτος εις θηλειάλλη ειδικήν σχέσιν εξουσιάζεως, να επιβληθὺν ὠρισμένοι περιορισμοί, οι οποίοι ὁμως οὐδέποτε δύνανται να οδηγήσουν εἰς τὴν κατάρτησιν του αναφερθέντος δικαιώματος». Εν προκειμένω, όπως και σε άλλες ομοειδείς περιπτώσεις, ο δημόσιος υπάλληλος και δη στρατιωτικός, λόγω του ότι τελεί σε ειδική κυριαρχική σχέση με το κράτος, τελεί σ' ένα ειδικό καθεστώς πειθαρχίας, που του υπαγορεύει κάποια συγκεκριμένη συμπεριφορά και κάποιους περιορισμούς των ατομικών δικαιωμάτων του, των κατοχυρωμένων από το Σύνταγμα, όπως εδώ του δικαιώματος ελεύθερης εκφράσεως γνώμης. Το συνταγματικά κατοχυρωμένο αυτό δικαίωμα και δη το δικαίωμα της ελεύθερης εκφράσεως των φιλοσοφικών, θρησκευτικών και πολιτικών πεποιθήσεων (α. 5, 10, 13 και 14 Σ.) είναι αναφαίρετο δικαίωμα όλων των πολιτών. Όμως, επειδή οι δημόσιοι υπάλληλοι και δη οι στρατιωτικοί τελούν σ' ένα ειδικό καθεστώς πειθαρχίας οφείλουν ν' ανέχονται κάποιους περιορισμούς αυτού του δικαιώματός τους, οι οποίοι δε θα πρέπει να υπερβαίνουν το μέτρο και να φτάνουν μέχρι την αποδυνάμωση ή κατάρτησή του. Ο ουσιώδης πυρήνας αυτού του ατομικού δικαιώματος, αλλά και αποδυνάμωτο άλλο, συνταγματικώς κατοχυρωμένο, δε θα πρέπει να θίγεται και ν' αναίρεείται έτσι η ουσία του. Τέλος, ο περιορισμός των ατομικών δικαιωμάτων των τελούντων σε ειδική κυριαρχική σχέση με το κράτος πρέπει να δικαιολογείται σε κάθε περίπτωση από το δημόσιο συμφέρον και να κρίνεται αναγκαίος, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας. Έτσι, για παράδειγμα, ο έλεγχος της πίστης προς το δημοκρατικό πολίτευμα του υποψήφιου προς κατάταξη στη Χωροφυλακή δεν μπορεί να επεκτείνεται και σε πρόσωπα της οικογένειάς του.

Μια πράξη, με την οποία επιβάλλεται κάποιος περιορισμός των ατομικών δικαιωμάτων των τελούντων σε ειδική κυριαρχική σχέση, καθώς και η πράξη, με την οποία επιβάλλονται πειθαρχικές ποινές στους παραβάτες αποτελεί «μέτρο εσωτερικής τάξεως», το οποίο είναι ανεπίδεκτο προσβολής δι' αιτήσεως ακυρώσεως, αφού δεν επιφέρει άμεσες περαιτέρω δυσμενείς συνέπειες. Βέβαια, αυτό δεν είναι πάντα απόλυτο, αλλά εξαρτάται από την ένταση του μέτρου. Έτσι, ο καθορισμός ορισμένης αμφίσεως για τις μαθήτριες ενός σχολείου αποτελεί περιορισμό της ελευθερίας τους, επιτρεπτό και δικαιολογημένο και μόνο κατ' εξαίρεση μπορεί να θεωρηθεί ότι θίγει τον πυρήνα κάποιο ατομικού δικαιώματος. Το ίδιο συμβαίνει και στη περίπτωση επιβολής πειθαρχικών ποινών στο πλαίσιο της ειδικής παιδαγωγικής σχέσεως, όπου το Συμβούλιο της Επικρατείας εξαρτά την ύπαρξη εκτελεστού χαρακτήρα της πράξης επιβολής πειθαρχικής ποινής από την βαρύτητα της τελευταίας. Τέτοια πειθαρχική ποινή στο πλαίσιο της σχολικής σχέσεως, που λόγω της βαρύτητάς της αποκτά εκτελεστό χαρακτήρα, θεωρείται η ύστατη σχολική ποινή της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος.

Αλλά και εντός της Εκκλησίας, στο πλαίσιο των σχέσεων κληρικού προς τις εκκλησιαστικές αρχές ισχύουν τα ίδια πράγματα. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Συντάγματος η Εκκλησία «τηρεί απαρασάλευτα... τους ιερούς αποστολικούς και συνοδικούς κανόνες...». Το κείμενο του Συντάγματος, αναφερόμενο σ' αυτούς τους κανόνες, εννοεί εκείνους που ανάγονται σε πνευματικά ζητήματα, τους οποίους δεν μπορεί να τροποποιήσει ο νομοθέτης και να αναφέρεται σε κανόνες που περιορίζουν την ελευθερία των κληρικών, όπως τους συνοδικούς κανόνες ή νομοθετικές διατάξεις που απαιτούν άδεια επισκόπου, χορηγούμενη κατά διακριτική του ευχέρεια, προκειμένου για την ελευθερία κίνησης.

Πάντως, σε μια ειδική κυριαρχική σχέση, μέτρο εσωτερικής τάξεως δε συνιστά, όπως ανωτέρω λέχθηκε, μόνο η πράξη, με την οποία επιβάλλεται κάποιος περιορισμός ατομικού δικαιώματος σε όσους υπάγονται σ' αυτήν, αλλά και η πράξη επιβολής πειθαρχικής ποινής στους τυχόν παραβάτες. Όλα αυτά όμως ανάλογα με τη βαρύτητα του συγκεκριμένου μέτρου, το οποίο, σε περίπτωση που θίγει τον πυρήνα ατομικού δικαιώματος, αποδυναμώνοντας ή καταργώντας το, προσλαμβάνει εκτελεστό χαρακτήρα, οπότε μπορεί παραδεκτά να προσβληθεί δι' αιτήσεως ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Οι ποινές διακρίνονται σε υπηρεσιακές και μη. Υπηρεσιακές ποινές θεωρούνται οι πειθαρχικές ποινές με στενή έννοια, οι οποίες επιβάλλονται κατά δημοσίων υπαλλήλων ή γενικότερα κατά προσώπων, τα οποία φέρουν την ιδιότητα δημοσίου οργάνου, ενώ μη υπηρεσιακές είναι οι πειθαρχικές ποινές με ευρεία έννοια, οι οποίες επιβάλλονται κατά προσώπων, που τελούν σε ειδική σχέση εξουσιαστικής με τη διοίκηση ή που βρίσκονται υπό την απλή εποπτεία δημοσίων αρχών ή άλλων οργάνων δημοσίων ιδρυμάτων. Έτσι, στην ευρεία έννοια της πειθαρχικής ποινής περιλαμβάνονται λόγου χάρι οι ποινές, που επιβάλλονται από τις πανεπιστημιακές αρχές ή τη διοίκηση μιας δημόσιας σχολής στους σπουδαστές ή μαθητές. Κυρίως, μη υπηρεσιακές ή πειθαρχικές ποινές με ευρεία έννοια είναι οι ποινές, που επιβάλλονται κατά των πολιτών που κάνουν χρήση κάποιας δημόσιας υπηρεσίας, για την εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της. Τέτοιες ποινές είναι αυτές που επιβάλλονται κατά το άρθρο 25 του ν. 4581 της 28-30 Απριλίου 1930 από τις ταχυδρομικές αρχές, οι επιβαλλόμενες κατά το άρθρο 6 § 5 του ν. 1242 β' από τον επιθεωρητή των σχολείων κατά των γονέων ή κηδεμόνων των παιδιών που δε φοιτούν, οι επιβαλλόμενες από τον διευθυντή της εθνικής βιβλιοθήκης κατά όσων αμελούν την επιστροφή των δανειζομένων βιβλίων σύμφωνα με το ν. 2386 (1920), οι επιβαλλόμενες κατά τους οργανισμούς των δημοσίων σχολείων πειθαρχικές ποινές κατά των μαθητών κ.λ.π.

Οι ποινές που επιβάλλονται κατά όσων χρησιμοποιούν δημόσια ιδρύματα ή δημόσιες υπηρεσίες, όπως λόγου χάρι οι επιβαλλόμενες από τη σχολική υπηρεσία ή την εθνική βιβλιοθήκη, θεωρούνται ότι απορρέουν από την ειδική εξουσία, την οποία διαθέτουν οι δημόσιες αρχές για την εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας τους χάριν του γενικού συμφέροντος. Η ειδική αυτή εξουσία δημιουργεί υπαγωγή ορισμένου κύκλου πολιτών σε ειδική σχέση εξουσιαστικής, η οποία στη γερμανική θεωρία ονομάζεται «εξουσία ιδρύματος» (Anstaltsgehalt).

«Το δικαίωμα ακρόασης στα μέτρα εσωτερικής τάξης»

Στο σημείο αυτό γεννιέται το ερώτημα, αν ο τελών σε ειδική κυριαρχική σχέση με το κράτος, στην περίπτωση που με πράξη της διοίκησης του επιβληθεί κάποια πειθαρχική ποινή, έχει το δικαίωμα του άρθρου 20§2 του Συντάγματος και γενικότερα ερωτάται αν το διαδικαστικό αυτό δικαίωμα ισχύει και στο πλαίσιο ειδικών κυριαρχικών σχέσεων. Με άλλα λόγια, το δικαίωμα ακρόασης διασφαλίζεται χωρίς διαφοροποιήσεις, όπως για τον κοινό πολίτη, όμοια και για το μαθητή, το στρατιώτη, τον υπάλληλο ή τον ιερωμένο, οι οποίοι όμως τελούν σ' ένα ειδικό νομικό καθεστώς ή μήπως γι' αυτούς το δικαίωμα αυτό περιορίζεται σε μεγάλο βαθμό; Αναμφισβήτητα, οι ειδικές σχέσεις εξουσίας δεν αποτελούν «ελεύθερο από το δίκαιο χώρο», αλλά συνιστούν έννομες δικαιοτικές σχέσεις, με κάποιες ίσως ιδιορρυθμίες. Άλλωστε, προαγωγές, μεταθέσεις ή απολύσεις στο πλαίσιο υπαλληλικών σχέσεων, σχολικοί κανονισμοί που διέπουν τις εξετάσεις και τη βαθμολόγηση των μαθητών, ποινές υπερβολικές και πολλές φορές δυσανάλογες προς τα παραπτώματα, επιβαλλόμενες σε στρατιώτες των ενόπλων δυνάμεων, καθώς και σε κληρικούς ή φυλακισμένους, πολύ συχνά προσβάλλουν την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των θυγομένων, εμποδίζοντας έτσι την οικονομική και επαγγελματική τους πρόοδο και αποελατώντας κατ' αυτόν τον τρόπο μορφή κανόνων δικαίου. Ως συνέπεια αυτού θεωρείται το ότι η ρύθμιση των ειδικών σχέσεων εξουσίας μέσω των εσωτερικών αυτών κανόνων δικαίου υπόκειται στην επιφύλαξη νόμου, με τον οποίο μπορούν να παρέχονται γενικές ή ειδικές εξουσιοδοτήσεις προς τις αρμόδιες διοικητικές αρχές, ώστε αυτές να λαμβάνουν τ' απαιτούμενα μέτρα για τη διαφύλαξη της ομαλής λειτουργίας του οργανισμού.

Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό ότι στη χώρα μας δεν ευσταθούν αντιλήψεις, αντίστοιχες μ' εκείνες που αναπτύχθηκαν την εποχή του Bismark στη Γερμανία, σύμφωνα με τις οποίες στις ειδικές σχέσεις εξουσίας τα ατομικά δικαιώματα αδρανούν, ώστε αυτές να αποτελούν εν τέλει «ένα χώρο ελεύθερο από το δίκαιο». Ωστόσο, περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων είναι επιτρεπτοί μόνο μέσα στα όρια της επιφύλαξης του νόμου και πάντα τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας και της προστασίας του ουσιώδους πυρήνα τους. Μάλιστα, σε ό,τι αφορά ορισμένες ειδικές σχέσεις εξουσίας, το ίδιο το Σύνταγμα προβαίνει στις σχετικές ρυθμίσεις. Έτσι συμβαίνει λόγου χάρι με το άρθρο 4 παρ. 6 του Συντάγματος ή με το άρθρο 5 παρ. 3 εδ. 2 προκειμένου για τα δικαιώματα των φυλακισμένων κ.λ.π.

Αλλά και το Συμβούλιο της Επικρατείας ακολουθεί την ίδια γραμμή. Έτσι, στην απόφασή του 780/81 σχετικά με την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης εκδήλωσης της σκέψης και της γνώμης (που κατοχυρώνεται στο άρθρο 14 του Συντάγματος) από τους δημοσίους υπαλλήλους απεφάνθη ότι «είναι δεκτοί ου μόνον οι γενικοί περιορισμοί τους οποίους ο νόμος επιβάλλει εις πάντα πολίτην, αλλ' επί πλέον και οι ειδικότεροι περιορισμοί, οι οποίοι δικαιολογούνται εκ της φύσεως της υπαλληλικής σχέσεως και των υποχρεώσεων, αι οποίαι εξ αυτής απορρέουν. Πάντως όμως οι ειδικοί ούτοι περιορισμοί δε δύνανται να θεσπιστούν, εφόσον δι' αυτών αναιρείται εις την ουσίαν το ατομικόν τούτο δικαίωμα και η αναγνωριζόμενη γενικώς έκτασις της εφαρμογής του».

Με την απόφαση αυτή, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι και το δικαίωμα ακρόασης, στο πλαίσιο ειδικής σχέσης εξουσίας, είναι δυνατό να προσβληθεί, αλλά μέσα στα πλαίσια της επιφύλαξης του νόμου και τηρουμένης πάντα της αρχής της αναλογικότητας και της θεωρίας του απρόσβλητου πυρήνα των ατομικών δικαιωμάτων. Το ίδιο πρέπει να ισχύει και με τους «επιπλέον περιορισμούς», στους οποίους αναφέρεται η ως άνω απόφαση και οι οποίοι πρέπει να είναι κατάλληλοι και αναγκαίοι, μέσα στα πλαίσια της αρχής της αναλογικότητας, χωρίς να αναιρούν τον ουσιώδη ή σκληρό πυρήνα του δικαιώματος ακρόασης. Κρίνεται απαραίτητο, προκειμένου να εξετάσουμε τη ratio των «επιπλέον περιορισμών» στα πλαίσια των ειδικών σχέσεων εξουσίας, να διακρίνουμε ανάμεσα σε πράξεις του οργανισμού, στον οποίο ανήκει ο ιδιώτης, οι οποίες έχουν εξωτερικές έννομες συνέπειες και άμεση νομική ισχύ, γι' αυτό και προσλαμβάνουν εκτελεστό χαρακτήρα και σε πράξεις με εσωτερική νομική σημασία που θίγουν τον πολίτη ως μέλος του οργανισμού και όχι του κοινωνικού συνόλου. Έτσι, λοιπόν, τα μέτρα που λαμβάνονται σε βάρος των τελούντων σε ειδική κυριαρχική σχέση με το κράτος, όπως των στρατιωτών ή των μαθητών, δε συνιστούν όλα ανεξαιρέτως εκτελεστές διοικητικές πράξεις, δυνάμενες να προσβληθούν ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων με ανασταλτικό αποτέλεσμα. Αυτό εξαρτάται πάντα από την ένταση του μέτρου, από το πόσο σημαντικό (αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος για το μαθητή) ή ασήμαντο (ωριαία αποβολή μαθητή από κάποιο μάθημα) μπορεί να θεωρηθεί για το θιγόμενο πρόσωπο, οπότε στη δεύτερη περίπτωση μιλάμε για «μέτρο εσωτερικής τάξης», χωρίς εννοείται εκτελεστό χαρακτήρα. Άλλωστε, αν όλα αυτά τα μέτρα αποτελούσαν εκτελεστές διοικητικές πράξεις, τότε θεσμοί όπως το σχολείο, ο στρατός, η εκκλησία, μη μπορώντας να διαφυλάξουν τη λειτουργικότητά τους, αυτομάτως θα παρέλυαν.

Στη διάκριση των πράξεων σε εσωτερικές και εξωτερικές, στα πλαίσια ειδικής σχέσεως εξουσίας αναφέρθηκε και ο γερμανός δημοσιολόγος C.H. Ule, ο οποίος το 1957 διέκρινε ανάμεσα στη βασική και την καθαρά οργανωτική σχέση που συνδέει τον πολίτη και τη διοίκηση. Η βασική σχέση αφορά στις εξωτερικές πράξεις του οργανισμού που θίγουν τον τελούντα σε ειδική σχέση εξουσίας, όχι ως μέλος του οργανισμού, αλλά ως μέλος του κοινωνικού συνόλου. Τέτοιες πράξεις είναι εκείνες που περιλαμβάνουν τις βαρύτερες προσβολές σε βάρος του τελούντα σε ειδική σχέση εξουσίας με το κράτος και άρα σε βάρος των δικαιωμάτων ή εννόμων συμφερόντων του. Τέτοιες πράξεις που έχουν εκτελεστό χαρακτήρα και μπορούν να προσβληθούν ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων αποτελούν για παράδειγμα οι πειθαρχικές ποινές σε βάρος υπαλλήλων, οι προαγωγές και απολύσεις τους, βαριές κυρώσεις σε βάρος μαθητών ή στρατιωτών, όπως η αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος για τους πρώτους και η επιβολή πειθαρχικών ποινών στους δεύτερους, εχόντων ως αποτέλεσμα την επιμηκυνση της στρατιωτικής τους θητείας. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, το ατομικό δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης θα πρέπει να κατοχυρώνεται, όπως και σε κάθε άλλη διαδικασία, σε πλήρη έκταση και ένταση, αφού τα ως άνω μέτρα έχουν εξωτερικές έννομες συνέπειες, δυσμενείς για τον ενδιαφερόμενο. Αντίθετα, στις εσωτερικές πράξεις της αρμόδιας αρχής, οι οποίες θίγουν τον ιδιώτη ως μέλος του οργανισμού, όπου ανήκει, και εξυπηρετούν τη λειτουργικότητά του και το δημόσιο συμφέρον, τυχόν προσβολές του διαδικαστικού δικαιώματος του θυγομένου διοικουμένου προς ακρόαση μπορούν να θεωρηθούν κατάλληλες και αναγκαίες, ενώ υπό άλλες συνθήκες θα ήταν ανεπιτρεπτες. Εντούτοις, και εδώ, όπως πολύ σωστά δέχεται το Συμβούλιο της Επικρατείας, ένας βασικός πυρήνας του δικαιώματος ακρόασης του θυγομένου μέλους του οργανισμού, στο οποίο θα παρέχεται η δυνατότητα ν' απολογηθεί, έστω και χωρίς κλήση ή προθεσμία, θα πρέπει πάντα να διαφυλάσσεται, ως απόρροια της προστασίας της αξίας του ανθρώπου (άρθρο 2 παρ. 1 Συντ.).

Με άλλα λόγια, το δικαίωμα του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος, στα πλαίσια ειδικής σχέσης εξουσίας, είναι δυνατό να περιοριστεί για τη διαφύλαξη της λειτουργικότητας του οργανισμού, όχι όμως και ν' αποδυναμωθεί ή να καταργηθεί εντελώς.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το δικαίωμα ακρόασης, όταν παρέχεται σε μαθητές που τους έχουν επιβληθεί πειθαρχικές ποινές. Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει η σχετική διάκριση σε κυρώσεις με ή χωρίς εκτελεστό χαρακτήρα, πράγμα το οποίο εξαρτάται από τη βαρύτητα και την ένταση της εκάστοτε ποινής. Έτσι, όταν η πειθαρχική ποινή συνιστά μέτρο με εκτελεστό χαρακτήρα, όπως στην περίπτωση της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος, ο ουσιώδης πυρήνας του δικαιώματος του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος πρέπει πάντα να διασφαλίζεται, έστω και αν δεν τηρούνται με συνέπεια οι προβλεπόμενοι διαδικαστικοί τύποι, οι οποίοι στις συνήθεις διαδικασίες θα ήταν αυστηρώς υποχρεωτικοί. Και αυτό διότι το μέτρο αυτό, που λόγω της σημασίας του αποτελεί εκτελεστή διοικητική πράξη, επιφέρει στους μαθητές άμεσες δυσμενείς συνέπειες. Μάλιστα, το Συμβούλιο της Επικρατείας στην απόφαση 3319/79 και στην απόφαση 4102/83 επιβεβαίωσε τα παραπάνω, δεχόμενο ότι το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης του ενδιαφερομένου ισχύει και στην περίπτωση της επιβολής στο μαθητή της κυρώσεως της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος, η οποία συνιστά εκτελεστή διοικητική πράξη και κατά συνέπεια πρέπει ν' αντιμετωπίζεται από πλευράς τήρησης της διαδικαστικής υποχρέωσης του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος, όπως κάθε πράξη με εξωτερικές έννομες και άμεση νομική ισχύ. Ωστόσο, η διαδικασία παροχής ακρόασης πρέπει να απλουστεύεται, παραλειπομένων κάποιων διαδικαστικών τύπων, που στις συνήθεις διαδικασίες θα ήταν επιβεβλημένοι. Έτσι, στην απόφαση 3319/79, το Συμβούλιο της Επικρατείας απεφάνθη ότι λόγω της ειδικής παιδαγωγικής σχέσεως Σχολείου και μαθητή, δεν ήταν απαραίτητο να τηρηθούν με ακρίβεια οι διαδικαστικοί τύποι, όπως προθεσμία, έγγραφη διαδικασία κ.λ.π., ούτε ήταν αναγκαίο να επαναληφθεί η ακρόαση του μαθητή από το αποφασίζον όργανο, αφού είχε προηγουμένως εκθέσει την άποψή του στο Λυκείαρχο. Το ίδιο συμβαίνει και στην απόφαση ΣΤΕ 4102/83, όπου ο τύπος της προηγούμενης ακρόασης τηρήθηκε με μόνη την κλήση του τιμωρηθέντος μαθητή από το Γυμνασιάρχη και την απολογία του ενώπιον του Συλλόγου των Καθηγητών του Γυμνασίου. Μάλιστα, στην απόφαση αυτή επισημαίνεται ότι λόγω της ειδικής παιδαγωγικής σχέσεως μεταξύ Σχολείου και μαθητή δεν υπήρχε ανάγκη παροχής εξηγήσεων εκ μέρους των γονέων του τιμωρηθέντος μαθητή, ασκούντων τη γονική μέριμνα. Παρ' όλα αυτά, ακόμα και αν σε αυτές τις ως άνω περιπτώσεις, όπου τα επιβαλλόμενα μέτρα σε βάρος των υπαγομένων στην ειδική σχέση εξουσίας συνιστούν λόγω της βαρύτητάς τους εκτελεστές διοικητικές πράξεις, τηρηθούν τελικά οι διαδικαστικοί τύποι, όπως η τήρηση προθεσμίας ή η έγγραφη προδικασία, δε θα υπάρξει κανένα πρόβλημα για τη διαφύλαξη της ομαλής λειτουργίας και της αναγκαίας πειθαρχίας μέσα στο σχολείο. Υπερβολική θεωρείται μόνο η αυστηρή τήρηση του τύπου που αφορά στην κλήση του μαθητή εκ νέου ενώπιον του αποφασίζοντος οργάνου. Αρκεί αυτός να έχει, μετά από προηγούμενη κλήση του, εκθέσει την άποψή του στο Λυκείαρχο, ως αρμόδιο όργανο.

Από την άλλη πλευρά, στην περίπτωση των μέτρων εσωτερικής τάξης, τα οποία στερούνται εκτελεστού χαρακτήρα και δεν προσβάλλονται παραδεκτά με αίτηση ακυρώσεως, όπως στην περίπτωση της απλής παρατήρησης, της επίπληξης, του χαρακτηρισμού διαγωγής ως κοσμίας ή της ωριαίας αποβολής από το διδασκόμενο μάθημα, κρίθηκε από το Συμβούλιο της Επικρατείας με την απόφαση 4442/86 ότι δεν υφίσταται ανάγκη προηγούμενης ακρόασης. Ωστόσο, θεωρείται σκόπιμο, ακόμα και στην περίπτωση των μέτρων εσωτερικής τάξης, που αποτελούν εσωτερικές πράξεις της διοίκησης, μη εκτελεστές και άρα μη προσβλητές, να διαφυλάσσεται ένας ουσιώδης πυρήνας του δικαιώματος του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος, ως απόρροια της αξίας του μαθητή ως ανθρώπου. Η ανάγκη διαφύλαξης της λειτουργικότητας του σχολικού οργανισμού επιτρέπει μια σχετική συρρίκνωση του διαδικαστικού αυτού δικαιώματος, όχι όμως και την αναίρεση του ουσιώδους πυρήνα του. Το σχολείο οφείλει και σε αυτήν την περίπτωση να ακούσει τον ενδιαφερόμενο μαθητή, χωρίς να τηρούνται εν προκειμένω οι διαδικαστικοί τύποι.

« Τα μέτρα εσωτερικής τάξης μέσα από τη νομολογία»

Μετά από όλα αυτά που αναπτύχθηκαν παραπάνω, αντιλαμβανόμαστε ότι τα μέτρα εσωτερικής τάξης είναι οι πράξεις εκείνες που εκδίδονται με σκοπό τη διευκόλυνση της εσωτερικής λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών. Ως προς την έννοια και τη σημασία τους μας διαφωτίζει πλήθος αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων και κυρίως του ανώτατου δικαστηρίου μας, του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ζητήματα σχετικά με την επιβολή μέτρων εσωτερικής τάξης σε ιδιώτες που τελούν σε ειδική κυριαρχική σχέση με το κράτος, όπως σε μαθητές, φοιτητές, στρατιώτες, φυλακισμένους ή δημοσίους υπαλλήλους, έχουν απασχολήσει αρκετές φορές το Συμβούλιο της Επικρατείας. Υπάρχουν αρκετές αποφάσεις, με τις οποίες επιβάλλονται τέτοια μέτρα σε μαθητές Γυμνασίου ή λυκείου από τους καθηγητές, το σύλλογο των καθηγητών, το Γυμνασιάρχη ή το Λυκείαρχο. Μια πολλή σπουδαία απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία επιβλήθηκε ως μέτρο εσωτερικής τάξης και άρα απαραδέκτως προσβαλλόμενο δι' αιτήσεως ακυρώσεως μονοήμερη αποβολή από το Γυμνάσιο σε μαθήτριάς, επειδή αρνήθηκαν να συμμορφωθούν προς τις διατάξεις τις σχετικές με την αμφίεση των μαθητριών, είναι η ΣΤΕ 97/80 (Ολομ.). Το ανώτατο δικαστήριό μας έκρινε ότι η συγκεκριμένη διοικητική πράξη, με την οποία επιβλήθηκε η παραπάνω πειθαρχική ποινή στις μαθήτριάς δεν είναι εκτελεστή και άρα «ως εκ της φύσεώς της» δεν προσβάλλεται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Γι' αυτό και συνιστά μέτρο εσωτερικής τάξης, εφόσον αποσκοπεί στη διατήρηση της αναγκαίας πειθαρχίας στο σχολείο και της ομαλής λειτουργίας αυτού, ενώ αποτελεί επίσης πράξη μη εκτελεστή, χωρίς άμεσες περαιτέρω δυσμενείς συνέπειες.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει δεχτεί ότι βάσει της ειδικής σχέσεως εξουσιάζσεως «η άσκησης πειθαρχικής εξουσίας και εντεύθεν επιβολής πειθαρχικής ποινής... είναι νοητή... και κατά παντός όστις χρησιμοποιεί δημοσία ιδρύματα ή δημόσιες υπηρεσίες διεπομένους υπό ιδιαίτερων εσωτερικών κανονισμών επιτηρούντων πειθαρχικήν δίωξιν και απαγγελόντων πειθαρχικήν τιμωρίαν επί παραβάσει των κανονισμών τούτων...» .

Το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο φαίνεται αρχικά να ακολουθεί τη νομολογία του γαλλικού Conseil D' Etat, όχι όμως πλήρως και τις νεότερες τάσεις της. Έτσι, δέχεται ότι τα μέτρα εσωτερικής τάξης δεν έχουν εκτελεστό χαρακτήρα, εφόσον αναφέρονται στην εσωτερική λειτουργία της διοίκησης, και δε θίγουν τη νομική κατάσταση των διοικουμένων, εφόσον δεν επιφέρουν καμία τροποποίηση στις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους. κατά τη γαλλική νομολογία και θεωρία, τα μέτρα εσωτερικής τάξης έχουν εκτελεστό χαρακτήρα, με συνέπεια να προσβάλλονται ενώπιον του Conseil d' Etat, όταν μεταβάλλουν τη νομική κατάσταση του διοικουμένου.

Στα πλαίσια της ειδικής σχέσεως εξουσιάσεως, η επιβολή κυρώσεων σε βάρος των διοικουμένων, με εκτελεστό ή μη χαρακτήρα, οδηγεί σε κάποιον περιορισμό των ατομικών, αλλά και των κοινωνικών-οικονομικών δικαιωμάτων. Έτσι, για παράδειγμα, με τις διατάξεις τις σχετικές με ορισμένο τύπο αμφίεσης των μαθητριών θίγεται κατά κάποιο τρόπο η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και η συμμετοχή στην κοινωνική ζωή (άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος και άρθρο 57 ΑΚ), αλλά και η ανθρώπινη αξιοπρέπεια (άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος). Αυτοί οι περιορισμοί της ατομικής ελευθερίας καθορίζουν το ουσιαστικό περιεχόμενο της διοικητικής πράξης, που εκδίδεται κατά την άσκηση της «εξουσίας Ιδρύματος», σαν πειθαρχικής ποινής. Κρίνεται, λοιπόν, αναγκαίο το επιβαλλόμενο μέτρο εσωτερικής τάξης να θεραπεύει πραγματικές ανάγκες της δημόσιας υπηρεσίας και έτσι να εξυπηρετεί το σκοπό λειτουργίας της, τηρουμένων πάντα των ορίων του νόμου. Γι' αυτό και θα ήταν σκόπιμο η πειθαρχική εξουσία των καθηγητών επί των μαθητών να υπόκειται σε δικαιοδοτικό έλεγχο, έτσι ώστε να μπορεί να ελεγχθεί το εκάστοτε μέτρο .

Το ισχύον ΠΔ 104/1979 ορίζει ότι «η μη έμπρακτος συμμόρφωσις προς τους διέποντας την σχολικήν ζωήν κανόνας αντιμετωπίζεται δια σχολικών κυρώσεων» (άρθρο 26 παρ. 3). Το ίδιο επίσης ορίζει ότι «η προσήκουσα διαγωγή των μαθητών, νοουμένη ως έμπρακτος συμμόρφωσις προς τους διέποντας την σχολικήν ζωήν κανόνας..., αποτελεί υποχρέωσιν αυτών, πάσα δε παρέκκλισις εκ ταύτης, εκδηλουμένη δι' υπαιτίου πράξεως ή παραλείψεως... εν ανάγκη αντιμετωπίζεται δια σχολικών κυρώσεων...» (άρθρα 26-28). Με άλλα λόγια, οι πειθαρχικές κυρώσεις επί των μαθητών της Μ. Εκπαίδευσης επιβάλλονται, όταν διαπιστωθεί παράβαση των κανόνων που διέπουν τη σχολική ζωή. Κατά κανόνα, οι σχολικοί αυτοί κανόνες και ειδικότερα οι διατάξεις οι σχετικές περί αμφίεσεως των μαθητριών δεν είναι κανόνες δικαίου, αλλά απλώς εγκύκλιοι, δηλαδή διοικητικές διατάξεις. Πραγματικά, η υπ' αριθ. Φ 136.5/1/737/19.2.1980 Εγκύκλιος του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας υπενθυμίζει ότι «εξακολουθεί να ισχύει η εγκύκλιος Φ.236.5/91240/8.10.1974». Σύμφωνα με την τελευταία αυτή εγκύκλιο: «Αφορμήν λαβόντες από το γεγονός ότι δεν εφαρμόζονται... ομοιομόρφως αι σχετικαί περί της καθόλου εμφανίσεως των μαθητών και μαθητριών εγκύκλιοι,..... παραγγέλομεν υμίν τα κάτωθι: 1) Αι μαθήτριά εν τω σχολείω υποχρεούνται να έχουν κόμμωσιν μεν απλήν και ουχί εξεζητημένην, ενδυμασίαν δε (ποδιάν) την καθωρισμένην χρώματος κυανού μετά λευκού περιλαιμίου, μήκους λελογισμένου. Πέραν τούτων ουδέν έτερον στοιχείον σχετικόν προς την εμφάνισιν των τυγχάνει απαραίτητον». Μετά από όλα αυτά, αλλά και με τη συνδρομή της απόφασης ΣΤΕ 97/80 (Ολομ.), διαπιστώνουμε ότι οι πειθαρχικές κυρώσεις και γενικότερα τα μέτρα που προβλέπονται στο ΠΔ 104/79, το οποίο έχει ως σκοπό να εξασφαλίσει την προσήκουσα διαγωγή των μαθητών Γυμνασίου και Λυκείου, συνιστούν μέτρα εσωτερικής τάξης και άρα δεν έχουν, κατά κανόνα, εκτελεστό χαρακτήρα. Ως προς το τελευταίο βέβαια είναι δυνατό να υπάρχουν και εξαιρέσεις, πράγμα το οποίο εξαρτάται από τη βαρύτητα της εκάστοτε ποινής. Στην απόφαση ΣΤΕ 99/1987, η πειθαρχική ποινή της πενταήμερης αποβολής μαθητή, η οποία του επιβλήθηκε με απόφαση του συλλόγου καθηγητών, κατ' εφαρμογή του ΠΔ 104/79, συνιστά μέτρο εσωτερικής τάξης, απαραδέκτως προσβαλλόμενο δι' αιτήσεως ακυρώσεως. Αντίθετα, στην ίδια απόφαση, η πράξη του συλλόγου καθηγητών, με την οποία επιβλήθηκε στο μαθητή ο δυσμενής χαρακτηρισμός της διαγωγής του ως «κοσμίας», έχει εκτελεστό χαρακτήρα και γι' αυτό προσβάλλεται παραδεκτώς δι' αιτήσεως ακυρώσεως. Ωστόσο, οι λόγοι της αιτήσεως ακυρώσεως εν προκειμένω πρέπει να περιορίζονται μόνο στον έλεγχο αιτιολογίας της πράξης του συλλόγου καθηγητών. Μόνο τότε θα είναι βάσιμοι.

Από την άλλη πλευρά, με την απόφαση ΣΤΕ 1821/1989 (Ολομ.) γίνεται φανερό ότι από τη βαρύτητα της ποινής που επιβάλλεται σε μαθητή εξαρτάται το αν το εν λόγω μέτρο εσωτερικής τάξης θα έχει εκτελεστό ή μη χαρακτήρα. Έτσι, η πράξη, με την οποία επιβάλλεται αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος, λόγω της σημασίας της και των άμεσων δυσμενών συνεπειών που συνεπάγεται σε βάρος των τιμωρημένων μαθητών, αποτελεί εκτελεστή διοικητική πράξη και παραδεκτώς προσβάλλεται με το ένδικο βοήθημα της αίτησης ακυρώσεως. Το ίδιο ισχύει και με την απόφαση ΣΤΕ 1099/1996, όπου κρίνεται παραδεκτή η αίτηση ακυρώσεως κατά της πράξης του συλλόγου καθηγητών του εν λόγω Λυκείου περί επιβολής σε μαθητή της κυρώσεως της αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, εν προκειμένω η πράξη επιβολής της ανώτατης αυτής πειθαρχικής κύρωσης στο μαθητή ακυρώθηκε λόγω ελλείψεως επαρκούς αιτιολογίας της πειθαρχικής αποφάσεως του συλλογικού οργάνου.

Όμως, τα μέτρα εσωτερικής τάξης δεν τα συναντάμε μόνο στα πλαίσια του σχολικού οργανισμού. Τέτοια μέτρα μπορούν κάλλιστα να επιβληθούν και το στρατό, σε βάρος όσων εκπληρώνουν τη στρατιωτική τους θητεία. Έτσι, στην απόφαση ΣΤΕ 3832/1982 απορρίπτεται η αίτηση ακυρώσεως του στρατιώτη κατά των πειθαρχικών ποινών φυλακίσεως που του επιβλήθηκαν για κάποια πειθαρχικά παραπτώματά του. Και αυτό διότι οι πειθαρχικές ποινές σε βάρος των οπλιτών που προβλέπονται στο «Γενικό Κανονισμό Υπηρεσίας στο Στρατό», ο οποίος έχει κυρωθεί δια του ΠΔ 982/1980, αποτελούν μέτρα εσωτερικής τάξης, αφού συμβάλλουν στη διατήρηση της αναγκαίας πειθαρχίας και της ομαλής λειτουργίας στο στράτευμα. Άρα και οι πράξεις επιβολής αυτών των πειθαρχικών κυρώσεων στους οπλίτες δεν προσβάλλονται παραδεκτά με αίτηση ακυρώσεως. Τα ίδια ισχύουν και στην απόφαση ΣΤΕ 2018/1981, όπου κρίθηκε ότι η πράξη του διοικητή, δια της οποίας επεβλήθη στον οπλίτη η πειθαρχική ποινή της εικοσαήμερου φυλακίσεως, συνιστά μέτρο εσωτερικής τάξης, το οποίο, λόγω της φύσεώς του, δεν υπόκειται σε προσβολή δι' αιτήσεως ακυρώσεως. Άλλα τέτοια μέτρα που προβλέπονται στο «Γενικό Κανονισμό υπηρεσίας στο Στρατό», τα οποία αποσκοπούν στη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας στο στράτευμα, είναι οι πειθαρχικές ποινές στερήσεως αδείας εξόδου, περιορισμού, κρατήσεως, φυλακίσεως και αυστηρής φυλακίσεως.

Μέτρα εσωτερικής τάξης συναντάμε επίσης και το χώρο των φυλακών, σε βάρος όσων εκτίουν ποινή στερητική της ελευθερίας. Έτσι, στην απόφαση ΣΤΕ 453/1973 (Ολομ.), η άρνηση μεταγωγής κρατουμένου από τις στρατιωτικές στις κοινές ποινικές φυλακές και η άρνηση άδειας στο συνήγορό του να τον επισκέπτεται και να έχει επικοινωνία μαζί του, επειδή αφορούν στον τρόπο εκτίσεως της ποινής και συνδέονται στενά προς την εκτέλεση ποινικής αποφάσεως και την άσκηση δικαστικής εξουσίας, δεν είναι δεκτικές προσβολής ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Αλλά και στο δημοσιοϋπαλληλικό χώρο υπάρχουν αποφάσεις σχετικές με το αντικείμενο μελέτης μας. Έτσι, με την απόφαση ΣΤΕ 1770/1997 κρίθηκε ότι οι πράξεις του Υπουργού Προεδρίας, με τις οποίες καθιερώνεται ενιαίο σύστημα ελέγχου τηρήσεως του ωραρίου απασχολήσεως των δημοσίων υπαλλήλων και των πολιτικών υπαλλήλων, δε μεταβάλλουν, ούτε επηρεάζουν την υποχρέωση των υπαλλήλων για την τήρηση του κανονικού ωραρίου εργασίας, ούτε επιφέρουν συνέπειες στην υπηρεσιακή τους κατάσταση. Επειδή, λοιπόν, οι πράξεις αυτές αποσκοπούν στην εξασφάλιση της ομαλής και απρόσκοπτης λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας συνιστούν μέτρα εσωτερικής τάξεως, απαραδέκτως προσβαλλόμενα με αίτηση ακυρώσεως.

Μέτρα εσωτερικής τάξεως όμως συνιστούν σύμφωνα με την απόφαση ΣΤΕ 2649/1998 και οι πράξεις των

προϊσταμένων του αξιωματικού, με τις οποίες απορρίπτονται αναφορές παραπόνων αξιωματικών σχετικώς με τις διαταγές ανωτέρων τους, εφόσον ανάγονται στην εσωτερική λειτουργία των στρατιωτικών μονάδων. Συνεπώς, τέτοιες πράξεις στερούνται εκτελεστού χαρακτήρα και απαραδέκτως προσβάλλονται με αίτηση ακυρώσεως.

Μετά από μια σύντομη ματιά στη νομολογία μας, διαπιστώνουμε πόσο μεγάλη σημασία έχουν τα μέτρα εσωτερικής τάξης για την επιβίωση των δημοσίων οργανωτικών μονάδων. Άλλωστε, αν όλα τα μέτρα, τα οποία λαμβάνονται εις βάρος μαθητών, στρατιωτών ή μοναχών, είχαν χαρακτήρα εκτελεστό, δυνάμενα να προσβληθούν ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων με ανασταλτικό αποτέλεσμα, το σχολείο, ο στρατός, η εκκλησία ως θεσμοί θα παρέλυαν αυτομάτως, αφού θα έχαναν τη λειτουργικότητά τους. Η διατήρηση της ομαλής λειτουργίας, λοιπόν, και της αναγκαίας πειθαρχίας σ' ένα δημόσιο οργανισμό ή σε μια δημόσια υπηρεσία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιβίωσή τους και βασικό σκοπό των μέτρων εσωτερικής τάξης. Για το λόγο αυτό, τα μέτρα αυτά, ερειδόμενα στο βασικό νόμο της πολιτείας, είναι πάντοτε αναγκαία και ωφέλιμα, διότι κατατείνουν στην εύρυθμη και ομαλή ανάπτυξη της κοινωνικοοικονομικής ζωής των ατόμων, όπως πολύ σωστά παρατηρεί ο Ξενοφών «Έτσι δ' ουδέν ούτως, ουτ' εύχρηστον ούτε καλόν ανθρώποις ως η τάξις. Και γαρ χορός εξ ανθρώπων συγκείμενος έστι. αλλ' όταν μεν ποιώσι ό,τι αν τύχη έκαστος, ταραχή τις φαίνεται και θεάσθαι ατερπές, όταν δε τεταγμένως ποιώσι και φθέγγονται, αμα οι αυτοί ούτοι και αξιοθέατοι δοκοῦσι είναι και αξιάκουστοι» (Ξενοφώντος Οικονομικός Βιβλ. VIII, 12-16).

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Η

Μέτρα Εσωτερικής Τάξεως

Τα μέτρα εσωτερικής τάξεως είναι εσωτερικές πράξεις της διοίκησης που εκδίδονται με σκοπό τη διαφύλαξη της ομαλής λειτουργίας και της αναγκαίας πειθαρχίας σε μια δημόσια υπηρεσία ή σ' ένα δημόσιο οργανισμό, όπως στο σχολείο, στη φυλακή, στη βιβλιοθήκη ή σε μια στρατιωτική μονάδα. Τα μέτρα αυτά αναφέρονται μόνο στην εσωτερική λειτουργία της διοίκησης και δε θίγουν τη νομική κατάσταση του διοικουμένου, αφού δεν επιφέρουν καμία τροποποίηση στις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του. Επειδή δεν έχουν εξωτερικές έννομες συνέπειες, στερούνται εκτελεστού χαρακτήρα και άρα η τυχόν άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατά αυτών των πράξεων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Measures of internal order

The measures of internal order are internal actions of the administration which are issued in order to keep the regular function and the necessary discipline in a public service or in a public organization, like in the school, in the prison, in the library or in the army. These measures concern only the internal function of the administration and they do not touch the legal situation of the citizen, since they do not cause any modification to his obligations and his rights. Since they do not have external legal consequences, they lack executable character and so the exercise of annulment's petition against these actions in the State's Council is rejected as inadmissible.

Βιβλιογραφία

Δαγτόγλου Δ.Π., Συνταγματικό Δίκαιο. «Ατομικά Δικαιώματα», Αθήνα-Κομοτηνή 1991, τ. Α' .
Δαγτόγλου Δ.Π., Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή 1997.
Κυριακόπουλος Ηλ., Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, Β' Γεν. Μέρος, 1961.
Λαζαράτος Πάνος, Μονογραφίες Συνταγματικού και Διοικητικού Δικαίου «Το δικαίωμα ακρόασης στη διοικητική διαδικασία», 1992.
Σπηλιωτόπουλος Π. Επαμεινώνδας, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου II, Αθήνα-Κομοτηνή 2001.
Στασινόπουλος Δ. Μιχ., Δίκαιον των Διοικητικών Πράξεων, Αθήναι 1951.
Τάχος Ι. Αναστ., Τα Μέτρα Εσωτερικής Τάξεως στη Μ. Δημόσια Εκπαίδευση (Παρατηρήσεις επί της ΣΕ 97/1980), ΕΔΔ 1980.

Νομολογία

ΣΤΕ 97/80 (Ολομ.), το Σ. 1980, σελ. 137, Υπόθεση μαθητικών ποδιών.

ΣΤΕ 1821/1989 (Ολομ.), ΔΔ 1989, σελ. 1309-1310, Υπόθεση αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος μαθητών.
ΣΤΕ 2209/77 (Τμ. Γ'), το Σ. 1977, σελ. 636-638, Υπόθεση ελευθερίας γνώμης στρατιωτικού.
Διοικ. Εφ. Αθηνών 331/80, το Σ. 1980, σελ. 234-236, Υπόθεση σημηναγού
Δ.Ε.Α. 320/80, το Σ. 1980, σελ. 236-238, υπόθεση αρχιφύλακα
ΣΤΕ 1770/1997, ΕΔΔ 2000, σελ. 369, Υπόθεση δημοσίων υπαλλήλων και πολιτικών υπαλλήλων που υπηρετούν στο Ναύσταθμο Κρήτης.
ΣΤΕ 2649/1998, ΕΔΔ 2000, σελ. 369, Υπόθεση αναφορών παραπόνων αξιωματικών.
ΣΤΕ 453/1973 (Ολομ.), Υπόθεση Αλέξανδρου Παναγούλη.
ΣΤΕ 2018/1981 τμ. Δ', Υπόθεση στρατιώτη Ευσταθίου Κωνστ. Παρασκευοπούλου.
ΣΤΕ 3832/1982, τμ. Δ', Υπόθεση στρατιώτη Θεμιστοκλή Μαγκριώτη.
ΣΤΕ 202/1997 τμ. Γ', Υπόθεση Εφορείας του Αρεταίειου Νοσοκομείου.
ΣΤΕ 2714/1979 τμ. Γ', Υπόθεση μονοήμερης αποβολής μαθητριών από Γυμνάσιο της Νέας Ερυθραίας Αττικής.
ΣΤΕ 99/1987 τμ. Γ', Υπόθεση πενταήμερης αποβολής μαθητή και χαρακτηρισμού της διαγωγής του ως κοσμίας.
ΣΤΕ 1099/1996 τμ. ΣΤ', Υπόθεση αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος μαθητή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Σ.τ.Ε. 97/80 (όλομ.)

Πρόεδρος: Ν. Μπουρόπουλος, Πρόεδρος
Εισηγητής: Σ. Σηλιωτόπουλος, Σύμβουλος

Πράξεις του Συλλόγου των καθηγητών, δι ής απεβλήθησαν επί μίαν ημέραν μαθήτρια εκ του Γυμνασίου διότι ηρνήθησαν να συμμορφωθούν προς τας περί αμφιέσεως αυτών σχετικές διατάξεις, συνιστά μέτρον εσωτερικής τάξεως και απαραδέκτως προσβάλλεται επ' ακυρώσει.

Επειδή, δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, παραπεμφθείσης, δια της υπ' αριθ. 2714/1979 αποφάσεως του Γ' Τμήματος του Δικαστηρίου τούτου, εις την Ολομέλειαν προς εκδίκασιν λόγω μείζονος σπουδαιότητος, συμφώνως τω άρθρω 14 παρ. 1 εδαφ. γ' του Ν.Δ. 170/1973, ζητείται η ακύρωσις της υπ' αριθ. 15/23.10.1978 πράξεως του Συλλόγου των καθηγητών του Γυμνασίου Νέας Ερυθραίας Αττικής, δια της οποίας αι θυγατέρες του αιτούντος απεβλήθησαν επί μίαν ημέραν εκ του ρηθέντος γυμνασίου, διότι ηρνήθησαν να συμμορφωθούν προς τας περί αμφιέσεως των μαθητριών σχετικές διατάξεις.
Επειδή, η προσβαλλομένη πράξις εξεδόθη κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του Β. Δ της 20.6.1955 περί εγγραφών, μεταγγραφών, ποινών, εξετάσεων μαθητών σχολείων Μέσης Εκπαιδεύσεως (ΦΕΚ. 173 Α'), και δη του άρθρου 16, ορίζοντος ότι «Εις μαθητάς παραβαίνοντας τας σχολικάς διατάξεις επιβάλλονται αι ακόλουθοι ποιναι:
Α) παραιनेσις, β) επίπληξις, γ) προσωρινή αποβολή εκ του σχολείου μέχρι τεσσάρων ημερών, δ) προσωρινή αποβολή του μαθητού μέχρις οκτώ ημερών, ε) προσωρινή αποβολή εκ του σχολείου τούτου μέχρις ενός σχολικού έτους, στ) προσωρινή αποβολή μέχρις ένος έτους εκ σχολείων ωρισμένης περιοχής ή και εκ πάντων των εν τω κράτει σχολείων, ζ) διαρκής αποβολή εκ του σχολείου ή εκ των σχολείων ωρισμένης περιοχής ή εκ πάντων εν τω Κράτει σχολείων» και του άρθρου 17, ορίζοντος ότι «1. Εκ των εν τω προηγουμένω άρθρω οριζομένων ποινών, τας υπό στοιχ. α' και β' δύναται να επιβάλει μόνος ο διδασκών, την δε υπο στοιχ. γλ' και μόνος ο διευθυντής ή ο διευθύνων το σχολείον. Αι λοιπαι ποιναι επιβάλλονται κατ' απόφασιν του καθηγητικού συλλόγου. 2. Απόφασις καθηγητικού συλλόγου περί αποβολής μαθητού μέχρις οκτώ ημερών είναι εκτελεστή άνευ εγκρίσεως ετέρας τινός αρχής.
Επειδή, η προσβαλλομένη πράξις του Συλλόγου των Καθηγητών του ως είρηται Γυμνασίου, αποσκοπούσα, ως και εν αυτή αναφέρεται, εις την διατήρησιν της εν τω σχολείω αναγκαίας πειθαρχίας και της εν γένει ομαλής λειτουργίας αυτού, συνιστά μέτρον εσωτερικής τάξεως άνευ αμέσων περαιτέρω δυσμενών συνεπειών και, ως εκ της φύσεώς της, είναι ανεπίδεκτος προσβολής δι' αιτήσεως ακυρώσεως. Κατ' ακολουθίαν, η υπό κρίσιν αίτησις, διάκουσα την ακύρωσιν τοιάυτης πράξεως, είναι απορριπτέα ως απαράδεκτος. Αν και, κατά την γνώμην τριών μελών του δικαστηρίου, η προσβαλλομένη πράξις, επιβάλλουσα πειθαρχικήν ποινήν, δυναμένην κατά νόμον να κλιμακωθή μέχρι και της διαρκούς αποβολής του μαθητού εκ του σχολείου ή εκ των σχολείων ωρισμένης περιοχής ή εκ πάντων των εν τω Κράτει σχολείων, αποτελεί, ανεξαρτήτως της βαρύτητος της δι' αυτής επιβληθείσης ποινής, εκτελεστήν διοικητικήν πράξιν, υποκειμένην εις αίτησιν ακυρώσεως και, συνεπώς,

η κατ' αυτής στεφομένη αίτησις ασκείται παραδεκτώς.
Επειδή, κατά ταύτα, η υπό κρίσιν αίτησις δέον όπως απορριφθεί.

Σ.τ.Ε. 1821/1989

Πρόεδρος: Β. Μποτόπουλος.
Εισηγητής: Ν. Παπαδημητρίου, Σύμβουλος.
Δικηγόροι: Αρ. Τσάτσος, Κ. Ηλιακόπουλος

Πειθαρχικές ποινές σε μαθητές οι πράξεις, με τις οποίες επιβάλλονται στερούνται εκτελεστού χαρακτήρα εκτός από την ποινή της αλλαγής του σχολικού περιβάλλοντος η οποία προσβάλλεται με αίτηση ακύρωσης. Αντίθετη μειοψηφία.

4. Επειδή, κατά τη διάταξη του άρθρου 26 § 3 του π.δ. 104/1979 (ΦΕΚ 23) « Η προσήκουσα διαγωγή των μαθητών, νοουμένη ως έμπρακτη συμμόρφωση προς του κανόνες οι οποίοι διέπουν τη σχολική ζωή και προς τις ηθικές αρχές του κοινωνικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο διαβιούν, αποτελεί υποχρέωσή τους, κάθε δε παρέκκλιση απ' αυτή που εκδηλώνεται με υπαίτια πράξη ή Παράλειψη, αποτελεί αντικείμενο παιδαγωγικού ελέγχου και σε περίπτωση ανάγκης αντιμετωπίζεται με «σχολικές κυρώσεις...» Εξάλλου, κατά τη διάταξη του άρθρου 27 του ίδιου π.διατάγματος «Για κάθε υπαίτια παρέκκλιση από την προσήκουσα, κατά την έννοια της § 3 του άρθρου 26 ...διαγωγή και αναλόγως του βαθμού της παρεκκλίσεως αυτής επιβάλλονται στους μαθητές οι εξής κυρώσεις: α) παρατήρηση, β) επίπληξη, γ) ωριαία απομάκρυνση από το διδασκόμενο μάθημα, δ) αποβολή από τα μαθήματα μέχρι 3 ημέρες, ε) αποβολή από τα μαθήματα μέχρι 5 ημέρες και στ) αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος». Τέλος, κατά την § 1 του άρθρου 28 του πιο πάνω π.διατάγματος οι καθηγητές μπορούν να επιβάλλουν τις υπό στοιχεία α', β' και γ' και δ' κυρώσεις, το συμβούλιο που αποτελείται από το διευθυντή του σχολείου ως πρόεδρο και τους καθηγητές που διδάσκουν στην τάξη του μαθητή ως μέλη μπορεί να επιβάλλει τις υπό στοιχεία α', β', γ', δ' και ε' κυρώσεις και τέλος την υπό στοιχεία στ' κύρωση μπορεί να επιβάλλει μόνο η ολομέλεια του συλλόγου των καθηγητών που διδάσκουν στο σχολείο.

5. Επειδή, όπως πρόκυπτε από τις διατάξεις που έχουν παρατεθεί στην προηγούμενη σκέψη, οι πράξεις των αρμόδιων σχολικών οργάνων με τις οποίες επιβάλλονται σε μαθητές οι ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 27 του π.δ. 107/1979, εκτός από την ποινή της αλλαγής του σχολικού περιβάλλοντος. αποσκοπούν στη διατήρηση της αναγκαίας στο σχολείο πειθαρχίας και γενικώς στην ομαλή λειτουργία του και συνιστούν μέτρα εσωτερικής τάξεως» τα οποία στερούνται εκτελεστού χαρακτήρα και δεν προσβάλλονται παραδεκτώς με αίτηση ακυρώσεως. Αντιθέτως, οι πράξεις με τις οποίες επιβάλλεται η ποινή της αλλαγής του σχολικού περιβάλλοντος αποτελούν, λόγω της σημασίας τους και των άμεσων δυσμενών συνεπειών που συνεπάγονται σε βάρος των τιμωρημένων μαθητών, εκτελεστές διοικητικές πράξεις και παραδεκτώς προσβάλλονται με ΤΟ ένδικο βοήθημα της αίτησης ακυρώσεως. Αν και κατά τη γνώμη ενός μέλους του δικαστηρίου με αποφασιστική ψήφο, οι πράξεις των αρμόδιων σχολικών οργάνων με τις οποίες επιβάλλονται σε μαθητές πειθαρχικές ποινές που μπορεί να κλιμακωθούν μέχρι και την αλλαγή του σχολικού περιβάλλοντος συνιστούν, ανεξάρτητα από τη βαρύτητα της ποινής που επιβάλλεται, εκτελεστές διοικητικές πράξεις, οι οποίες προσβάλλονται παραδεκτώς με αίτηση ακυρώσεως.

5. Σ.τ.Ε 2209) 77 (Τμ. Γ')

Το συνταγματικόν δικαίωμα της ελευθέρας εκφράσεως των φιλοσοφικών, θρησκευτικών και πολιτικών πεποιθήσεων, δύναται να περιορισθή ως προς τους δημοσίους υπαλλήλους και ειδικώτερον τους στρατιωτικούς, χωρίς όμως οι περιορισμοί αυτοί να οδηγήσουν εις την κατάργησιν του ατομικού τούτου δικαιώματος. Ως εκ τούτου ο δημόσιος υπάλληλος, εκτός υπηρεσίας, δικαιούται να εκφράζεται ελευθέρως, εφ' όσον η άσκησις του δικαιώματος τούτου δεν οδηγή εις ανάμειξιν εις πολιτικές διενέξεις. Το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερίαν και ακώλυτον κυκλοφορίαν του τύπου άνευ διακρίσεως από απόψεως ιδεολογικού περιεχομένου των εντύπων, η δε προμήθεια και η ανάγνωσις τούτων δύναται να εμποδισθή δια της διακρίσεως των εφημερίδων εις εθνικόφρονας των οποίων επιτρέπεται η ανάγνωσις εις στρατιωτικούς και εις κομμουνιστικάς των οποίων η προμήθεια και η ανάγνωσις δεν είναι επιτρεπτή.

Η συναναστροφή στρατιωτικού μετά συμμαθητών του εις το Γυμνάσιον, προσκειμένων εις αριστεράς οργανώσεις και η σύναψις φιλίας μετά τουριστών και ιδιαίτερου δεσμού μετ' αλλοδαπής δεν συνιστούν αυτά καθ' εαυτά πειθαρχικόν παράπτωμα.

Επειδή, δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, ζητείται η ακύρωσις του από 21.1.1977. Πρακτικού του Δευτεροβάθμιου Ανακριτικού Συμβουλίου Χωροφυλακής, δια του οποίου απεφασίσθη η απόταξις του αιτούντος, χωροφύλακος, εκ του Σώματος.

Επειδή, το Δευτεροβάθμιον ανακριτικόν συμβούλιον εστήριξε την προσβαλλομένην πράξιν του εις τας εξής

εις βάρος του αιτούντος κατηγορίας: α) ότι ούτος, υπηρετών εις Χίον τον Φεβρουάριον 1975 επρομηθεύθη και εδιάβαζε, εκτός της Λέσχης Χωροφυλακής, την εφημερίδα «Ριζοσπάστης», εις παρατήρησιν δε βαθμοφόρου εξεφράσθη υπέρ του κρατούντος εις Ρωσσίαν κοινωνικού καθεστώτος, άλλες δυο δε φορές τουλάχιστον επρομηθεύθη και εδιάβαζε την εφημερίδα «Αυγή» απηχούσαν κομμουνιστικάς απόψεις, β) συναναστρέφεται νεαρά άτομα, συμμαθητάς τους εις το Γυμνάσιον, προσκείμενα εις ελεγχόμενας υπό της αριστεράς οργανώσεις, γ) τον Ιούλιον 1976 συνεδέθη με ομάδα αλλοδαπών τουριστών, τους οποίους μετέφερε δια του αυτοκινήτου του, και συνήψε ιδιαίτερας σχέσεις μετ' αλλοδαπής, προκαλέσας δυσμενή σχόλια εις βάρος του. Αι πράξεις αιταί αποτελούν, κατά την προσβαλλομένην απόφασιν, παράβασιν του άρθρου 14 παρ. 1 εδαφ. γ' και ή του Ν.Δ. 935/1971 «περί καταστάσεως εν γένει των οπλιτών Χωροφυλακής κλπ.»

Επειδή, κατά τας διατάξεις ταύτας «οπλίτης της Χωροφυλακής

Παραπέμπεται εις το Ανακριτικόν Συμβούλιον με το ερώτημα της επιβολής της ποινής της αποτάξεως δια τους κάτωθι λόγους: α...β...γ. δια πράξεις καθαπομέννας της τιμής ή υπολήψεως αυτού η του Σώματος εις ο ανήκει.... η) δια συμμετοχών εις πολιτικάς διενέξεις προφορικάς ή γραπτάς, σχετικές δημόσιας συζητήσεις η καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπον δημοσίας εκδηλώσεις των πολιτικών φρονημάτων του, η συμμετοχών ως μέλους εις οιαδήποτε πολιτικήν οργάνωσιν.

Επειδή, κατά το Σύνταγμα, όλοι οι πολίται, έχουν το δικαίωμα της ελευθέρας εκφράσεως των φιλοσοφικών, θρησκευτικών και πολιτικών πεποιθήσεών τους. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερίαν της γνώμης και την ελευθερίαν της αντλήσεως πληροφοριών ή ιδεών από κάθε προσίτον μέσον ενημερώσεως και της περαιτέρω μεταφοράς τούτων, χωρίς, κατ' αρχήν, η κρατική εξουσία να έχει δικαίωμα επεμβάσεως. Και δύναται μεν, καθ' όσον αφορά τους δημοσίους υπαλλήλους και ειδικώτερον τους στρατιωτικούς, ευρισκομένους προς το κράτος εις ηθελημένην ειδικήν σχέσιν εξουσιάσεως, να επιβληθούν ωρισμένοι περιορισμοί, οι οποίοι όμως ουδέποτε δύναται να οδηγήσουν εις την κατάργησιν του αναφερθέντος ατομικού δικαιώματος. Οι περιορισμοί αυτοί συνοδεύουν τους δημοσίους υπαλλήλους κατά την ασκήσιν των καθηκόντων τους, συνισταμένοι εις το ότι ο υπάλληλος δεν ημπορεί να κάμνη χρήσιν της ιδιότητός του δια να διαδίδη τας ιδεάς του, και δεν δύναται να επηρεάζεται από τας πολιτικάς πεποιθήσεις του ως ιδιώτου ή των προς ους έρχεται εις υπηρεσιακήν επαφήν κατά την ρύθμισιν της υποθέσεως των, οφείλει επίσης ο δημόσιος υπάλληλος ν' απέχη από κάθε πράξιν η οποία θα ηδύνατο να δημιουργήσιν αμφιβολίας ως προς την νομιμότητά του εις το δημοκρατικόν πολίτευμα και την ιεραρχικήν υποταγήν τους εις την νόμιμον κυβέρνησιν. Ο δημόσιος όμως υπάλληλος, εκτός υπηρεσίας, σεβόμενος πάντοτε την υπό την ιδιότητα του επιβαλλομένην υποχρέωσιν διακριτικότητος απέναντι των τρίτων και του Κράτους, δικαιούται να εκφράζηται ελευθέρως, εφ' όσον βεβαίως, λαμβανομένου υπ' όψει, όπως εις την προκειμένην περίπτωσιν, του ειδικού καθεστώτος πειθαρχίας των στρατιωτικών, η άσκήσιν του δικαιώματος τούτου δεν οδηγεί εις ανεπίτρεπτον ανάμειξιν εις πολιτικάς διενέξεις.

Επειδή, εξ άλλου, εφ' όσον το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερίαν του τύπου και ακώλυτον κυκλοφορίαν του, χωρίς καμίαν διάκρισιν από απόψεως ιδεολογικού περιεχομένου των εντύπων, η προμήθεια και η ανάγνωσις τούτων δύναται να εμποδισθή δι οιαδήποτε τρόπον και δη δια της διακρίσεως των εφημερίδων εις «εθνικόφρονας» των οποίων επιτρέπεται η ανάγνωσις από τους στρατιωτικούς και εις ελευθέρως και νομίμως κυκλοφορούσας «κομμουνιστικάς» των οποίων η προμήθεια και η ανάγνωσις δεν είναι επιτρεπτή.

Επειδή, κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, προκύπτει ότι, η υπό του αιτούντος χωροφύλακος προμήθεια και ανάγνωσις των εφημερίδων «Ριζοσπάστης» και «Αυγή» δεν συνιστά πειθαρχικόν πράπτωμα, και επομένως το προσβαλλόμενον πρακτικόν είναι παράνομον κατά το σκέλος τούτο της αιτιολογίας του.

Επειδή, η συναναστροφή του αιτούντος μετά των συμμαθητών του εις το Γυμνάσιον, έστω και προσκειμένων εις αριστερας οργανώσεις, και η σύναψις φιλίας μετά τουριστών και ιδιαίτερου δεσμού μετ' αλλοδαπής, δεν συνιστούν αυτά καθ' εαυτά πειθαρχικόν πράπτωμα, εφ' όσον δεν αποδίδονται εις τον αιτούντα και ετέραί πράξεις ή παραλείψεις, αι οποίαι θα εξέθετον το κύρος του αιτούντος ως κρατικού οργάνου και του Σώματος εις το οποίον ανήκει, αλλά δικαίωμα του αιτούντος της ελευθέρας αναπτύξεως της προσωπικότητός του, όπως ούτος εντός αντικειμενικών ορίων ευπερέπειας, το εννοεί καλύτερον δι εαυτόν. Επομένως η προσβαλλομένη απόφασις είναι παράνομος και κατά τα σκέλη αυτά της αιτιολογίας της, και ακυρωτέα, κατά τον βασίμως προσβαλλόμενον λόγον ακυρώσεως.

2. Διοικητικών Εφετειών Αθηνών Αριθ. 331)80.

Πρόεδρος: Δ. Καλλιβάκας, Σύμβουλος Επικρατείας

Εισηγητής: Αγ. Λιακάκος, Εφέτης

Το δικαίωμα ελευθέρως εκφράσεως γνώμης δύναται να περιορισθή, όσον αφορά τους δημοσίους υπαλλήλους και δη στρατιωτικούς, ούχι όμως, μέχρι καταργήσεως ή αποδυναμώσεως του. Δημόσια κριτική σχεδίου νόμου ενοποιήσεως επετηρίδων υπό αξιωματικού με απαιτούμενη διακριτικότητα και γλωσσική εγκράτεια, άνευ επικλήσεως στοιχείων ανακριβών, αποτελεί άσκηση του δικαιώματος τούτου και δεν στοχαιοθετεί πειθαρχικόν παράπτωμα.

Επειδή δια της υπό κρίσιν αιτήσεως ζητείται η ακύρωσις: 1. της υπ αριθ. Φ. 151/120/467245/4.8.1977 αποφάσεως του Υφυπουργού Εθνικής αμύνης (Γ. 250) δια της οποίας, ο αϊτών σημανγός επιμωρήθη δια της αργίας δια προσωρινής απολύσεως επί τεσσάρων (4) μήνας, 2) της άπο 25.7.1977 γνωμοδοτήσεως του δια της υπ' αριθ. Φ. 151/310/100448/9.7./1977 διαταγής 'Αρχηγείου 'Αεροπορίας συγκροτηθέντος Δευτεροβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου, δια της οποίας τούτο απεφάνθη υπέρ της επιβολής της "ως άνω πειθαρχικής ποινής εις τον αιτούντα, του οποίου απέρριψε προσφυγήν κατα της από 8.6.1977 γνωμοδοτήσεως του Πρωτοβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου, το όποιον ειχεν άποφανθή ομοίως, και 3) της ως άνω άπο 8.6. 1977

γνωμοδοτήσεως του Πρωτοβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου. Επειδή, अपαραδέκτως προσβαλλόμεναι ή ως άνω γνωμόδοτησις του Πρωτοβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου, καθ όσον κατ αυτής προβλέπεται ίου του νόμου (άρθρον 56 παρ. 1 του ν.δ. 1400/1973) και ήσκήθη υπό του αιτούντος προσφυγή, επί της οποίας εξεδόθη ή ως άνω, παραδεκτως προσβαλλομένη, γνωμοδοτήσις του Δευτεροβαθμίου 'Ανακριτικού Συμβουλίου.

Επειδή, δια του άρθρου 32 του ν.δ. 1400 /1973 «περί καταστάσεως των αξιωματικών των Ενοπλων Δυνάμεων» (Α. 114) ορίζεται ότι: «1. Η ποινή της προσωρινής απολύσεως επιβάλλεται εις τους μονίμους εν ενεργεία αξιωματικούς ένεκα των εξής αιτιών: α) Δι ασυμβίβαστον η αναξιοπρεπή προς την Ιδιότητα του Αξιωματικού διαγωγής ως και δια πασαν πραξιν άντιβαινουσαν προς τας εκ της ιδιότητος ταύτης άπορρέουσας υποχρέωσις αυτού, β) . . .».

Επειδή, κατά το ισχόν Σύνταγμα (άρθρα 5,10,13, και 14), όλοι οι πολίται έχουν το δικαίωμα της ελευθέρως εκφράσεως, προφορικώς ή εγγράφως, των πεποιθήσεων των (πολιτικών, φιλοσοφικών, θρησκευτικών κ.λ.π), το δικαίωμα δε τούτο περιλαμβάνει και την ελευθερίαν εκφράσεως της γνώμης αυτών επί των εις την επαγγελματικήν των κατάστασιν αναφερομένων θεμάτων. Και δύναται μεν, όσον αφορά εις τους δημοσίους υπαλλήλους, τελούντας έναντι του κράτους εις ηλελημένην ειδικήν σχέσιν εξουσιάσεως και ίδια εις τους στρατιωτικούς υποκειμένους εις ειδικόν καθεστώς πειθαρχίας, να επιβληθούν ωρισμένοι περιορισμοί , οι οποίοι όμως δεν δύναται να εξικνούνται μέχρι καταργήσεως ή αποδυναμώσεως του ως άνω ατομικού δικαιώματος. Συνεπώς οι περιορισμοί ούτοι είτε προβλέπονται υπό ρητών νομοθετικών διατάξεων είτε, εν απουσία ειδικής νομοθετικής ρυθμίσεως, προκύπτουν εξ αυτής ταυτης της φύσεως της δημοσιοϋπαλληλικής σχέσεως, δεν δύναται να απολήξουν εις την απαγόρευσιν ασκήσεως δημόσιας κριτικής ενεργειών κρατικών οργάνων, αφορωσών εις θέματα θίγοντα την υπαλληλικήν κατάστασιν και εν γένει σταδιοδρομίαν του στρατιωτικού ούτε δύναται να στοχαιοθετήση πειθαρχικόν παράπτωμα η άσκησης τοιάυτης κριτικής, εφ' όσον αυτή ενεργείται με την επιβαλλομένην ως εκ της ιδιότητος του στρατιωτικού υπαλλήλου διακριτικότητα και γλωσσικήν εγκράτειαν, δεν γίνεται δε επίκλησις στοιχείων ανακριβών, των οποίων ετέλει ούτος εν γνώσει η δεν κατέβαλε την δέουσαν επιμέλειαν προς διαπίστωσιν της ανακριβείας των.

Επειδή, εν προκειμένω, ως προκύπτει εκ των εγγράφων του φακέλλου, μελετώμενης ύπο των ύπηρεσιων της Πολεμικής 'Αεροπορίας της ενοποιήσεως των επετηρίδων των προερχομένων εκ των Σχολών Αξιωματικών (ΣΤΥΑ και ΣΥΔ) και συνταχθέντος σχεδίου νόμου, ό αιτών σημανγός, προερχόμενος εκ τοιάυτης της Σχόλης και θιγόμενος κατά την σειράν αρχαιότητος του εκ της τοιαύτης ένοποιήσεως των επετηρίδων, συνέταξε και εξετύπωσεν εις 35-40 αντίτυπα σχολιον επί του ρηθέντος σχεδίου νομού.

'Επειδή, δια της προσβαλλομένης γνωμοδοτήσεως του το Δευτεροβάθμιον Συμβούλιον εκρινεν ότι ο αιτών υπεπεσεν εις πειθαρχικον παράπτωμον συνισταμενον εις «ενεργείας αντιβαινουσας προς τας εκ της ιδιότητος του άπορρέουσας υποχρεώσεις και αποτελούσας ασυμβίβαστον διαγωγήν προς την ιδιότητα του αξιωματικού», ήτοι ως παράπτωμα κολαζόμενον δια προσωρινής απολύσεως συμφώνως προς την έκτεθεισαν διάταξιν της παρ. 1 περιπτ. α του άρθρου 32 του Ν.Δ. 1400/1973, με την αιτιολογίαν ότι συνέταξε και έξετύπωσε υπόμνημα ύπο τον τίτλον «Σχόλιον επί Σχεδίου Ενοποιήσεως Αξιωματικών προερχομένων εκ της ΣΤΥΑ-ΣΥΔ της 'Ελληνικής Αεροπορίας» εις το όποιον σχολιάζει άνεπιτρεπτως σχέδιον νόμου....και του οποίου ελαβον γνώσιν και ετέρα πρόσωπα της ύπηρεσίας, άλλα δεν κατέστη δυνατή ή περαιτερω κυκλοφορία λόγω της εν τω μεταξύ αποκαλύψεως του ύπο της ύπηρεσίας» Αλλά μόνη ή ύπο του αιτούντος συντάξις και εκτύπωσις του σχολίου τούτου επι σχεδίου νόμου έχοντος επιπτώσεις επί της επαγγελματικής του σταδιοδρομίας, ως και ή εμμέσως πλην σαφώς άποδιδόμενη εις τούτον προθεσις να καταστήση γνωστός τας επί του θέματος σκέψεις του εις Τρίτα πρόσωπα, ανεξαρτήτως εντός η εκτός της ύπηρεσίας, συνιστά άσκησιν τοου συνταγματικώς κατοχυρωμένου ατομικού δικαιώματος της ελευθέρως εκφράσεως της γνώμης του και δεν άποτελεί ενέργειαν δυναμένην καθ' αυτήν να υπαχθή εις την ως άνω διάταξιν του άρθρου 32 του Ν.Δ. 1400/1973 δοθέντος οτι εις την προσβαλλομένην γνωμοδοτήσιν δεν βεβαιούται, και δη ήτιολογημένως, ότι δια του σχολίου του ο αιτών προήλθεν εις κριτικήν των άπόψεων των ύπηρεσιών της Αεροπορίας άνευ της επιβαλλόμενης δια στρατιωτικόν διακριτικότητος και γλωσσικής εγκρατείας .

Περαιτέρω, δια της προσβαλλόμενης γνωμοδοτήσεως αποδίδεται εις τον αιτούντα και ότι δια του σχολίου του «προβαίνει εις ανακριβείς κρίσεις και συμπεράσματα επί αποφάσεων της ηγεσίας Αεροπορίας και αμφισβητεί αναρμοδίως την ακρίβειαν των εν τη εισηγητική έκθεσει διαλαμβανομένων στοιχείων». Καθ' όσον όμως άφορα εις την (αναρμοδιότητα) του αιτούντος να αμφισβητήση την ακρίβειαν των εν λόγω στοιχείων ισχύουν τα ανωτέρω εκτεθέντα. Εξ άλλου, ως προκύπτει εκ της τοιαύτης διατυπώσεως της αιτιολογίας της προσβαλλομένης γνωμοδοτήσεως δεν καταλογίζεται εις τον αιτούντα ή χρησιμοποίησις ανακριβών στοιχείων και δη εν γνώσει του ή κατα παράλειψιν του ελέγχου των, ότε κατά τα προεκτεθέντα, θα έστοχαιοθετείτο πειθαρχικόν παράπτωμα, άλλα μόνον η διατύπωσις ανακριβών, ήτοι εσφαλμένων κατά την αποψιν της Διοικήσεως κρίσεων και συμπερασμάτων. Τούτο όμως, και αληθές υποτιθέμενον, δεν εμπίπτει έ πάση περιπτώσει εις την εννοίαν των ενεργειών περί των οποίων προβλέπει ή ως άνω διατάξις του άρθρου 32 του Ν.Δ 1400/1973. Συνεπώς η προσβαλλομένη γνωμοδοτήσις είναι πλημμελώς ήτιολογημένη και δέον να ακυρωθεί, κατά τον "βασίμως προβαλλόμενον λογον ακυρώσεως, ως επίσης και η επί της γνωμοδοτήσεως

ταύτης στηριζόμενη ως άνω απόφασις του Υφυπουργού Εθνικής "Αμύνης περί επιβολής εις τον αιτούντα της ειρημένης ποινής, περιπτώσεως άποβανούσεως της εξετάσεως των λοιπών λόγων ακυρώσεως της υπό κρίσιν αιτήσεως, ή οποία δέον να γίνει δεκτή.

3. Διοικητικόν Έφετεϊόν "Αθηνών Αριθ. 320)80.

Πρόεδρος : Δ. Καλλιβώκας, Σύμβουλος Επικρατείας
Εισηγητής : Α. Καλαντζάκος, Εφέτης

Του δικαιώματος της δημόσιας εκδηλώσεως των πολιτικών φρονημάτων στερείται ο δημόσιος υπάλληλος λόγω της εξουσιαστικής σχέσεως αυτού προς το Κράτος.

Ο περιορισμός αυτός αποτελεί αναγκαίαν προϋπόθεσιν της μονιμότητας, συναρτώμενος προς τας αρχάς της αμεροληψίας και πολιτικής ουδετερότητος της δημοσίας υπηρεσίας. Ητιολογημένη απόφασις ανακριτικού συμβουλίου περί επιβολής πειθαρχικής ποινής εις βάρος αστυνομικού οργάνου, δια διαγωγήν ασυμβίβαστον προς την ιδιότητά του.

Επειδή, δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, δίδεται η ακυρωσις της άπο 5 Απριλίου 1977 αποφάσεως" του κατ' άρθρον 32» ως έτροποποιήθη (άρθρ. 4 παρ. 7 του Ν. 295/76), Ν.Δ/τος 935/1971 Δευτεροβαθμίου 'Ανακριτικού Συμβουλίου, δι ης απεφάνθη τούτο υπέρ της επιβολής εις τον αιτούντα, Αρχιφύλακα, της ποινής της διμήνου αργίας δι' απολύσεως, διά παράβασιν της διατάξεως του άρθρου 11 παρ, 1 έδ. α του Ν.Δ. 935/1971.

Επειδή, εις το άρθρον 99 του από 25 Οκτωβρίου, 4 Νοεμβρίου 1958 Β.Δ/τος «περί κανονισμού του Αστυνομικού Σώματος ορίζονται

τα έξης» 1. Πάσα υπαίτιος παράβασις υπαλληλικού καθήκοντος ή ασυμβίβαστος προς το αξίωμα του αστυνομικού διαγωγή, είτε εκ δόλου είτε εξ αμελείας τελεσθείσα, εφ' όσον δεν ορίζεται άλλως και δυνάμενη να καταλογισθή αποτελεί πειθαρχικόν άδικημα, 2) το υπαλληλικόν καθήκον προσδιορίζεται τόσοσν έκ των υπό των κειμένων διατάξεων εγκυκλίων, οδηγιών και διαταγών επιβαλλομένων εις τους αστυνομικούς υποχρεώσεων όσον και εκ της καθόλου εντός και εκτός της υπηρεσίας, εκάστοτε τηρητέας εν γενεί διαγωγής αυτών. Εξ άλλου κατά μεν το άρθρον 10 παρ.1 του Ν.Δ.935/1971 περί καταστάσεως εν γενεί, των οπλιτών Χωρ/κής και των κατωτέρων οργάνων της Αστυνομίας Πόλεων και Πυροσβεστικού Σώματος» η αργία δι απολύσεως είναι ανωτέρα πειθαρχική ποινή, κατά δε την διάταξιν του έδ. α' της παρ. 1 του άρθρου 11 του αυτού ως άνω Ν.Δ., οι εν ενεργεία, διαθεσιμότητι, ετησία αδεία, λόγω νοσήματος, πολεμική ή μονιμώ διάθεσιμότητι, παραπέμπονται εις Ανακριτικόν Συμβούλιον με το ερώτημα της επιβολής της ποινής της αργίας δι' απολύσεως δι' ασυμβίβαστον προς την ιδιότητα των διαγωγήν ως και δια πάσαν πράξιν αντιβαινούσαν εις το καθήκον και την αξιοπρέπειαν αυτών.

Επειδή, εν προκειμένω δια της προσβαλλόμενης αποφάσεως επεβλήθη εις τον αιτούντα η ποινή της διμήνου αργίας, δι' απολύσεως, δι' ασυμβίβαστον προς την ιδιότητά του διαγωγήν, διότι την πρωίαν της 22.11.1976 εις τον διάδρομον του επί της οδού Α. Οικήματος της Διαχειρίσεως υλικού – Εφοδιασμού της Αστυνομικής διευθύνσεως Αθηνών, εξεφράσθη ούτος κατά τρόπον υπηρεσιακώς απαράδεκτον, ασκήσας κριτικήν εις βάρος της Κυβερνήσεως, επί τω λόγω ότι αυτή «δεν επιτρέπει εις τον βουλευτήν Φ. να ομιλή από του βήματος της Βουλής των Ελλήνων.»

Επειδή, υπό των διατάξεων του άρθρου 5 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζοντος ότι, έκαστος δικαιούται να αναπτύσσει ελευθέρως την προσωπικότητά του και να συμμετέχη εις την κοινωνικήν, οικονομικήν και πολιτικήν ζωήν της χώρας, εφ' όσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη, και του άρθρου 14 παρ. 1 αυτού, ορίζοντος ότι έκαστος δύναται να εκφράζει και να διαδίδη προφορικώς, εγγράφως και δια του τύπου τους στοχασμούς του, τηρών τους νόμους του Κράτους, κατοχυρούται, πλην άλλων, και το δικαίωμα της δημοσίας εκδηλώσεως γραπτώς ή προφορικώς των πολιτικών φρονημάτων των πολιτών. Του δικαιώματος όμως τούτου στερείται ο δημόσιος υπάλληλος, ούτινος περιορίζονται κατά το σημείον τούτο, τα υπό των ως άνω σύνταγματικών διατάξεων κατοχυρούμενα ατομικά δικαιώματα. Ο Περιορισμός ούτος απορρέων εξ αυτής ταύτης της εκουσίας εξουσιαστικής σχέσεως αυτού προς το Κράτος, αποτελών δε την αναγκαίαν προϋπόθεσιν δια την συνταγματικήν κατοχύρωσιν της μονιμότητος του (άρθρ. 103 παρ. 4) και συναρτώμενος αμέσως προς τας αρχάς της αμεροληψίας και πολιτικής ουδετερότητος της δημοσίας υπηρεσίας, συνάγεται και εκ ρητών συνταγματικών διατάξεων (άρθρ. 29 παρ. 3, άρθρ. 56 παρ. 1 και άρθρ. 103 παρ. 1).

Επειδή, τα εις την προσβαλλομένην απόφασιν άνω πραγματικά περιστατικά συνιστώντα ασκήσιν υπό του αιτούντος δημοσία κριτικής της πολιτικής της Κυβερνήσεως, ορθώς υπήχθησαν εις την έννοιαν της ασυμβίβαστου προς την ιδιότητα αυτού ως αστυνομικού πράξεως, κατ' άκολουθίαν δε ο λογος ακυρώσεως δια του οποίου προβάλλεται παράβασις του άρθρου 11 παρ. 1. έδαφ. α' του Ν.Δ. 935/71 κατά τον χαρακτηρισμόν των ως είρηται πραγματικών περιστατικών ως πράξεως ασυμβίβαστου προς την ιδιότητα του αιτούντος ως άστυνομικού οργάνου, διότι άλλως ερμηνευομένη ή διάταξις αυτή θα αντέκειτο εις τας προστατευούσας την έλευθερίαν εκφράσεως γνώμης των πολιτών συνταγματικές διατάξεις και θα άπετέλει άνισον μεταχειρίσιν δια τους δημοσίους υπαλλήλους η μη άναγνωρισίς εις τούτους του ως άνω δικαιώματος είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Έπειδή, ή ανωτέρω αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως, παραθέτουσα συγκεκριμένως τα πραγματικά περιστατικά τα οποία συνιστούν ασυμβίβαστον προς την ιδιότητα του αιτούντος, ως αστυνομικού οργάνου διαγωγήν, δι ην προβλέπεται, κατά τας προδιληφθείσας διατάξεις, η πειθαρχική ποινή της αργίας δι' απολύσεως, ευρίσκουσα "" δε έρεισμα εις τα στοιχεία του φακέλλου και ίδια εις τας καταθέσεις των ενόρκως έξετασθέντων κατά την διοικητικήν έξετασιν μαρτύρων, ή έκτίμησις του περιεχομένου των οποίων ανήκει εις

την ανέλεγκτον επί ακυρώσει ούσιαστικὴν κρίσιν του Συμβουλίου εἶναι νόμιμος και επαρκής, τα δε περί του αντιθέτου σχετικῶς προβαλλόμενα εἶναι αποριπτά ως αβάσιμα.

ΑΙΤΗΣΗ ΑΚΥΡΩΣΕΩΣ

7» Αίτηση ακυρώσεως• προσβαλλόμενη πράξη' εκτελεστικότητα:• μέτρα εσωτερικής τάξεως, με την προσβαλλόμενη πράξη του Υπουργού Προεδρίας αποφασίζεται η καθιέρωση ενιαίου συστήματος ελέγχου της προσελύσεως και αποχωρήσεως των δημοσίων υπαλλήλων. με τη σήμανση δελτίου παρουσίας προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση του ωραρίου, ενώ με τις λοιπές προσβαλλόμενες πράξεις αποφασίζεται ή εφαρμογή του συστήματος αυτού στους πολιτικούς υπαλλήλους που υπηρετούν στον Ναύσταθμο Κρήτης/συνεπώς με τις ανωτέρω πράξεις δεν μεταβάλλεται ούτε επηρεάζεται η υποχρέωση των υπαλλήλων για την τήρηση του κανονικού ωραρίου εργασίας η οποία απορρέει από τον Υπαλληλικό Κώδικα, ούτε επέρχονται συνέπειες στην υπηρεσιακή τους κατάσταση αλλά καθιερώνεται στα πλαίσια της ιεραρχικήςσχέσεως που τους συνδέει με το Δημόσιο και του ανήκοντος στην προϊστάμενη αρχή δικαιώματος ελέγχου τηρήσεως των υποχρεώσεων τους σύστημα ελέγχου της τηρήσεως του ωραρίου εργασίας με τα δεδομένα αυτά, η προαναφερθείσα ρύθμιση, η οποία αποβλέπει στην εξασφάλιση της ομαλής και απρόσκοπτου λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας συνιστά μέτρο

Εσωτερικής τάξεως απαραδέκτως προσβαλλόμενο με αίτηση ακυρώσεως

Γ' 1770/1997 Εισηγητής Α.Σακελλαροπούλου

Πάρεδρος

8. Αίτηση ακυρώσεως- προσβαλλόμενη πράξη• εκτελεστικότητα- μέτρα εσωτερικής τάξεως αναφορές παραπόνων αξιωματικών σχετικῶς με τις διαταγές ανωτέρων τους, με τις οποίες τους ανατίθεται η εκτέλεση υπηρεσίας ὅπως εἶναι και η υπηρεσία ἐπόπτη ασφαλείας στρατοπέδου ἀνάγονται στην εσωτερική λειτουργία των στρατιωτικῶν μονάδων/συνεπώς, πράξεις των προϊσταμένων του αξιωματικού, με τις οποίες απορρίπτονται τέτοιες αναφορές παραπόνων, αποτελούν μέτρα εσωτερικής τάξεως στερούμενα εκτελεστοῦ χαρακτήρα, καιαπαράδεκτως προσβάλλονται με αίτηση ακύρωσεως ἐξ' ἄλλου η κατ' ἀκολουθία απορρίψεως τέτοιων αναφορῶν παραπόνων διαταγή του Αρχηγού ΓΕΕΘΑ ή του Αρχηγού του οικείου κλάδου, περί καταχωρίσεως στον ατομικό φάκελο του αξιωματικού δυσμενῶν παρατηρήσεων τις οποίες αὐτὸς συνήγαγε ἀπὸ τις αναφορές παραπόνων του αξιωματικού στερείται ομοίως εκτελεστοῦ χαρακτήρα
Γ' 264.9/1998 Εισηγητής Δ. Μπριόλας

Σύμβουλος

Αριθμός 453/1973

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΕΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού 'Αλ. Δήμιτσα, Προέδρου, Άντ. Ταβουλάρη, Άγγ. Ίατριδη, Δ. Καλόδουκα, θ. Κουρουσοπούλου, Π. Μακροπούλου, Κ. Λασσαδου, Συμβούλων της Επικρατείας, Γ. Παναγιούλα και Άδ Φαρμάκη, Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδρίασαν δημοσία εν τῷ ἀκροατηρίῳ του τη 5η Δε- κεμβρίου 1972, παρόντος και του Γραμματέως του Συμβουλίου

Ι. Καхраμάνου, ἵνα δικάση την κατωτέρω εκτιθέμενην υπόθεσιν επί τη ἀπὸ 22ας Μαΐου 1972 αιτήσεϊ:

του Λεάνδρου Καραφυλλίδου, δικηγόρου, κατοίκου Αθηνῶν (ὄδος Ἰκτινίου αριθ. 3), παραστάντος αυτοπροσώπως, ως δικηγόρου,

κατα του Υπουργού Εθνικής 'Αμύνης, παραστάντος δια του Λεων Παπίδα, Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου,

περί ακυρώσεως 1) του ὑπ' ἀριθ, 203 Β.Δ της 31 Μαρτίου 1972 δημοσίευθέντος εἰς Φ.Ε.Κ τεύχος Α'ἀρ.φ. 47 της 5ης Ἀπριλίου 1972 και της ενσωματωθείσης εἰς αὐτὸ ὑπ'αριθ. Φ.640/14 501/2•3.1972 αποφάσεως του Πρωθυπουργού και "Υπουργού Εθνικής "Αμύνης 2) της ἀρνήσεως του αὐτοῦ Υπουργου α) να διατάξει ἄλλως να ἐπιτρέψει την μεταγωγὴν εἰς τὰς κοινὰς ποινικὰς φυλάκας του κρατουμένου εἰς τὰς στρατιωτικὰς φυλακὰς Μπογιατίου πελάτου του αιτούντος Αλεξάνδρου Παναγούλη, ἐκδηλωθείσης δια του ὑπ' ἀριθ. Ε.Π.23/72 της 20ῆς Ἀπριλίου 1972 ἐγγράφου Α.Π.Α.Ε.Σ.Α./Γραφ. Δικαστικῶν εἰς ἀπάντησιν της ἀπὸ ἀπὸ 18.1.1972 αναφορὰς - αιτήσεως του αιτούντος προς τον Εισαγγελέα του Ἀρείου Πάγου διαβιβασθείσης ὑπ' αὐτοῦ "εἰς το Ἀρχηγεῖον Ἐνόπλων Δυνάμεων/Δ/νσιν Δικαστικῶν Νομοθετικῶν, λόγω ἀρμοδιότητος και β) να ἐπιτρέψη εἰς τον

αιτούντα την ἀναγομένην εἰς την ἐνάσκησιν νομίμων δικαιωμάτων και καθηκόντων του ως δικηγόρου την μετὰ του αὐτοῦ ως

ἀνω πελάτου του ἐπικοινωνίαν, κατὰ παράβασιν των ἰσχυουσων διατάξεων, ἐκδηλωθείσης της ἀρνήσεως δια

του αυτού ως άνω εγγράφου του, άλλως δια παραλείψεως χορηγήσεως εις τούτον της προς τούτο αδείας αιτηθείσης δια της αυτής ως άνω από 18.1.1972 άναφοράς-αιτήσεώς του 3. πάσης συναφούς ταις άνωτέρω αιτηθείσης η ατομικής πράξεως η παραλείψεως του Υπουργού 'Εθνικής Αμύνης η των οργάνων του Α κ ο ύ σ α ν του Εισηγητού, Συμβούλου της 'Επικρατείας, Κ Λασσαδού άναγνόντος και άναπτύξαντος την εκθεσιν αυτού, καθ'ην το ιστορικόν της προκειμένης υποθέσεως εχει ως έπεται:

Δια της υπό κρίσιν αιτήσεως ο αιτών, δικηγόρος παραστάς ώς συνήγορος του στρατιώτου 'Αλεξάνδρου Παναγούλη

κατά την ενώπιον του Εκτάκτου Στρατοδικείου Αθηνών, δίκην καθ'ην έξεδόθη ή ύπ' αριθ. 757/1968 απόφασις αυτού, δι'ης ο ρηθείς 'Α. Παναγούλης κατεδικάσθη εις καθαίρεσιν και εις συνολικήν ποινήν δίσ του θανάτου και 18 ετών προσαίρου καθείρξεως διώκει την άκύρωσιν 1. του ύπ'αριθ. 203/1972 β.δ (ΦΕΚ 47/5.4 1972 Α'), δι'ου έκυρώθη ή ύπ'αριθ. Φ.640/145501/2. 3.72 απόφασις του Υπουργού Εθνικής Αμύνης περί τροποποιήσεως του άρθρου 3 του Κανονισμού της υπηρεσίας των Στρατιωτικών Φυλακών 2. της ύπ'αριθ. ΕΠ 23/72 από 20.4.1972 πράξεως του Γραφείου Δικαστικού Α.Π.Α.Ε.Σ.Α., δι'ης εγνωστοποιήθη εις τον αιτούντα ότι δεν κρίνεται σκόπιμος ή μεταγωγή του ως άνω καταδίκου εκ των στρατιωτικών φυλακών εις τας κοινάς ποινικάς φυλακάς και 3. της παραλείψεως χορηγήσεως εις τον αιτούντα αδείας επικοινωνίας μετά του-ως άνω πελάτου του, κατόπιν της από 18.1.1972 άναφοράς- αιτήσεως αυτού προς τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, διαβιβασθείσης λόγω αρμοδιότητος εις την Διεύθυνσιν-Δικαστικού-Νομοθετικού του Αρχηγείου Ένοπλων Δυνάμεων

Τα προκύπτοντα επί της υποθέσεως ταύτης ζητήματα άνάγονται εις το παραδεκτον της προσβολής άπασών των ως άνω πράξεων και εις το βασιμον των δια της υπό κρίσιν αιτήσεως και του προσθέτου δικογράφου προβαλλομένων λόγων ακυρώσεως.

Εφ' ών ο Εισηγητής ανέπτυξε την γνώμην αύτου.

'Ακουσαν του-αιτούντος, ως ,δικηγόρου, άναπτύξαντος και προφορικώς τους λόγους της υπό κρίσιν αιτήσεως και αιτησάμενου την παραδοχήν αυτής και του αντιπροσώπου του Υπουργού, αίτησαμένου την άπορριψιν ταύτης.

Ίδόν τα σχετικά έγγραφα.

Σκεφθέν κατά τον Νόμον

'Επειδή δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, δι'ην κατεβλήθησαν τά νόμιμα τέλη και παράβολον ως δείκνυται εκ,των προ αγομένων ύπ'αριθ. 92555 92556 και 92557 του έτους 1972 τρι πλοτύπων εισπράξεως του Ταμείου Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών διώκεται ή άκύρωσις 1) του υπ' αριθ. 203/1972 β.δ.(Φ.Ε.Κ.47/ 5.4.1972 Α'), δι'ου έκυρώθη ή ύπ'αριθ. Φ.640/145501/2.3.72 απόφασις του Υπουργού Εθνικής 'Αμύνης περί τροποποιήσεως του άρθρου 3 του Κανονισμού της υπηρεσίας των Στρατιωτικών Φυλακών, 2) της υπ'αριθ. ΕΠ 23/72 από 20 4.1972 πράξεως του Γραφείου Δικαστικού Α.Π.Α.Ε.Σ.Α., δι'ης εγνωστοποιήθη εις

τον αιτούντα δικηγόρον ότι δεν κρίνεται σκόπιμος η μεταγωγή του κρατουμένου πελάτου του Αλεξάνδρου Παναγούλη εκ των στρατιωτικών φυλακών εις τας κοινάς ποινικάς φυλακάς και 3) της παραλείψεως χορηγήσεως εις τον αιτούντα αδείας επικοινωνίας μετά του ως άνω πελάτου του, κατόπιν της από 18.1.1972 αναφοράς αιτήσεως αυτού προς τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, διαβιβασθείσης λόγω αρμοδιότητος εις την Διεύθυνσιν Δικαστικού Νομοθετικού του Αρχηγείου Ένοπλων Δυνάμεων.

Επειδή ή άνω πράξεις και παράλειψεις της Διοικήσεως είναι συναφείς και συνεπώς παραδεκτως ο αιτών διώκει την άκύρωσιν αυτών δι'ένός δικογράφου»

Επειδή ή άρνησις μεταγωγής του ρηθέντος καταδίκου εκ των στρατιωτικών εις τας κοινάς ποινικάς φυλακάς, ως και ή σιωπηρά άρνησις χορηγήσεως αδείας εις τον αίτούντα συνήγορον αυτού όπως επισκεφθεί τούτον εις την εν η εκτίει την ποινήν αυτού στρατιωτικήν φυλακήν άφωρώσαι εις τον τρόπον και τους όρους έκτίσεως της υπό του ποινικού δικαστηρίου καταγνωσθείσης ποινής, συνδέονται στενώς προς την έκτέλεσιν ποινικής αποφάσεως και την ασκήσιν δικαστικής έξουσίας και συνεπώς δεν είναι δεκτικαί προσβολής επί ακυρώσει ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Κατ'άκολουθίαν, ή υπό κρίσιν αίτησις είναι απορριπτέα ως απαράδεκτος καθ' ο μέρος στρέφεται κατά της ρηθείσης άρνητικής πράξεως και της ως άνω παραλείψεως*

"Επειδή ή υπό κρίσιν αιτήσις παραδεκτως, από της ανωτέρω απόψεως, ασκείται κατά του προσβαλλόμενου β. διατα-

γματος, άφωρωντος εις τροποποίησιν του Κανονισμού της ύπηρεσίας των Στρατιωτικών Φυλακών λόγω του κανονιστικού χαρακτήρος του διατάγματος τούτου.

Επειδή ο αιτών, δικηγόρος, ασκών δημόσιον λειτούργημα συμβάλλον εις την όρθήν άπονομήν της δικαιοσύνης, έχει εννομον ηθικόν συμφέρον επί την ασκήσιν αιτήσεως ακυρώσεως κατά πράξεως ρυθμιζούσης κανονιστικώς τά της εις τας φυλακάς κρατήσεως καταδίκων η υποδικών, οια και το πρόσβαλλόμενον β. διάταγμα • "Όθεν, "ή υπό κρίσιν αίτησις, εμπροθέσμως και κατά τας νομίμους διατυπώσεις ασκηθείσα, είναι τύποις δεκτή καθ' όσον στρέφεται κατά του διατάγματος τούτου.

Επειδή εν τω δευτέρω έδαφίω του άρθρου 3" του Κανονισμού της υπηρεσίας" των Στρατιωτικών Φυλακών/κυρωθέντος δια'του π.δ. της 15/24- Απριλίου 1933, ώρίζετο ότι οι καταδικαζόμενοι στρατιωτικοί εάν κατά τον χρόνον της καταδίκης η μεταγενεστέρως δι'οιονδήποτε λόγον άπέβαλον την στρατιωτικήν Ιδιότητα έκτίουσι την ποινήν των η το υπό λοιπον ταύτης εις τας κοινάς ποινικάς φυλακάς. Τά αυτά ίαχύουσι και εν περιπτώσει προφυλακίσεως των ανωτέρω ύφ οιασδήποτε ανακριτικής αρχής. Η διάταξις αυτή αντικατεστάθη δια της υπό του προσβαλλόμενου" β. διατάγματος κυρωθείσης αποφάσεως" του Υπουργού Εθνικής Αμύνης ως ακολούθως: "Οι εις τας Στρατιωτικάς Φύλακας κρατούμενοι στρατιωτικοί, κατάδικοι η υποδικοί, αποβάλοντες δι οιονδήποτε λόγον την" στρατιωτικήν ιδιότητα μετάγονται εις Κοινάς Ποινικάς Φύλακας προς συνέχισιν της κρατήσεώς των. Εν καιρώ πολέμου, έπιστρατεύσεώς η καταστάσεως πολιορκίας δύναται, κατά την κρίσιν της αρμοδίας Στρατιωτικής Αρχής, νά συνεχίζεται ή κράτησις τούτων εις τας Στρατιωτικάς Φύλακας".

Επειδή δια της υπό κρίσιν αιτήσεως προβάλλεται ότι το πρόσβαλλόμενον β. διάταγμα εξεδόθη εν όψει της ρηθείσης αναφοράς του αιτούντος και προς τον αποκλειστικόν σκοπόν της μεταιώσεως της μεταγωγής του πελάτου αυτού εκ των στρατιωτικών εις τας κοινάς ποινικάς φυλακάς. Ο λόγος

ουτος άκυρώσεως είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος, διότι αι κανονιστικά, ως το προσβαλλόμενον διάταγμα, πράξεις δεν είναι προσβληταί δια κατάχρησιν έξουσίας, αλλά δι' υπέρβασιν

της ειδικής νομοθετικής έξουσιοδοτήσεως επί τη βάσει της οποίας εκδίδονται, το δε προσβαλλόμενον διάταγμα ευρίσκει

νόμιμον έρεισμα εις την εν προοιμίω αυτού μνημονευομένην εξουσιοδοτικήν διάταξιν του άρθρου 5 (παρ 11 έδ η') του ν.δ. 58/1968 !|περί Υπουργείου Εθνικής Αμύνης κλπ.", ως ετροποποιήθη δια του άρθρου, 1 του ν.δ. 395/1969 (Φ.Ε.Κ.289 Α ') δι 'ης ορίζεται ότι δια Κανονισμών, εκδιδόμενων υπό του Υπουργού Εθνικής Αμύνης, προτάσει του Άρχηγού Ένόπλων Δυνάμεων, καί κυρουμένων δια Β. Δ/τος, ρυθμίζονται, πλην άλλων, τα της λειτουργίας των Στρατιωτικών Φυλακών.

Επειδή δια του προσθέτου δικογράφου προβάλλεται επίσης ότι, ή κατά τα ανωτέρω παραχθείσα εις τον Υπουργόν Εθνικής Αμύνης εξουσιοδότησις αντίκειται εις τας διατάξεις του Συντάγματος, αφ' ενός μεν διότι ο ρηθείς Υπουργός δεν είναι αρμόδιος όπως καθορίζει τον τόπον έκτίσεως της ποινής των πολιτών αφ' ετέρου δε διότι ο καθορισμός διαφόρου τόπου εκτίσεως της ποινής ωρισμένης κατηγορίας πολιτών συνιστά άνισον μεταχείρισιν αυτών έναντι των λοιπών πολιτών• Και ο λόγος όμως ουτος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι, η υπό του νόμου (υφ' ου κατά το άρθρον 91 παρ. 1 του Συντάγματος καθορίζεται ή άρμοδιότης των Υπουργών) χορήγησις εξουσιοδοτήσεως εις τον 'Υπουργόν Εθνικής Αμύνης προς ρύθμισιν των της λειτουργίας των στρατιωτικών φυλακών και η δύναμι της εξουσιοδότησεως ταύτης γενομένη ρύθμισις (καθ' ην εν καιρώ πολέμου, επιστρατεύσεως ή καταστάσεως πολιορκίας δύναται να συνεχίζεται ή κράτησις εις τας στρατιωτικάς φυλακάς των εν αύταις κρατούμενων στρατιωτικών και μετά την αποβολήν της στρατιωτικής ιδιότητος, αντί της μεταγωγής αυτών εις τας κοινάς ποινικάς φύλακας) δέν αντίκειται εις συνταγματικήν τίνα διάταξιν ούδ' ειδικώτερον εις την συνταγματικήν αρχήν της ισότητος, της ως άνω διακρίσεως άφορώσεως εις ειδικήν κατηγορίαν πολιτών, μη τελούσης υπό τας αυτάς, ως και οι λοιποί πολίται, συνθήκας.

Επειδή οι λοιποί λόγοι ακυρώσεως, στρεφόμενοι ευθέως κατά των άπαραδέκτως, κατά τα ανωτέρω, προσβαλλόμενων αρνητικής πράξεως και παραλείψεως, είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι

Δια ταύτα

Απορρίπτει την υπό κρίσιν αιτησιν.

Διατάσσει την κατάπτωσιν του κατατεθέντος παραβόλου και

'Επιβάλλει εις βάρος του αιτούντος την δικαστικήν δα-πάνην του Δημοσίου εκ δραχμών επτακοσίων (700).

Εκρίθη καί απεφασίσθη εν Αθήναις τη 12 Δεκεμβρίου

1972 καί τη 9η Φεβρουαρίου 1973, έδημοσιεύθη δ'αυτόθι τη

16η Φεβρουαρίου 1973

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματεύς

Αριθμός 2018/1981

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ .

ΤΜΗΜΑ Δ '

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού Κ. Χοϊδά, Συμβούλου της, Επικρατείας, Προεδρεύοντος κωλυομένου του Πρόεδρου του Τμήματος, Θ. Κουρουσοπούλου, Β. Ρώτη, Μ. Μουζουράκη, Κ.Μ. Χαλαζωνίτη, Συμβούλων της Επικρατείας, Σ. Χαραλαμπίδη και Κ Μενουδάκου, Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδριάσαν δημόσια εν τω άκροατηρίω του τη 9η Ιουνίου 1981, παρούσης καί της Γραμματέως του Δ Τμήματος Άθων. Μητροπούλου, ινα δικάση την κατωτέρω εκτιθεμένην υπόθεσιν έπι τη από 9ης Μαιου 1981 αιτήσεϊ:

Τ ο υ Ευσταθίου Κωνστ Παρασκευοπούλου, στρατιώτου κατοίκου Πατρων, Πλατεία Γεωργίου Α' άριθ. 27 υπηρετούντος νυν εις 565 Τ.Π. (Διδυμότειχον), παραστάντος δια του πληρεξουσίου του δικηγόρου Ίω. Αλεξίου, δύναμι πληρεξουσίου, κ α τ ά του 'Υπουργού} Εθνικής Αμύνης, παραστάντος δια του Χριστο δ. Φραγκούλη, Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου ,

περι ακυρώσεως Ι. Του Ν.Δ 720/70 περί στρατολογίας (ΦΕΚ 253/26.ΙΙ.70, τ.Α'), 2) της άπο Ι3-3-1981 ημερησίας διαταγής του διοικητού του 565 Τ.Π. διής επεβληθη εις τον αιτούντα η πειθαρχική ποινή φυλακίσεως είκοσι (20) ημερών και 3. πάσης άλλης συναφούς και σχετικής εγκριτικής της ως άνω ποινής αυτού πράξεως.

Ακουσαν του εισηγητού, Παρέδρου του Συμβουλίου της 'Επικρατείας Κ. Μενουδάκου, αναγνόντος και άναπτύξαντος την εκθεσιν αυτού, καθ' ην το ιστορικόν της προκείμενης υποθέσεως έχει ως έπεται:

Δια της υπό κρίσιν αιτήσεως ζητείται ή άκύρωσις του ν. δ/τος 720/70 περί στρατολογίας (φ 253) καί της, δια της ήμερησίας διαταγής της 6.3.81 του 565ου Τάγματος Πεζικού - αναγραφομένης, εκ παραδρομής εις το δικόγραφον της αιτήσεως υπό ήμερομηνίαν 13.3 81 κοινοποιηθείσης άποφάσεως του Διοικητου του Τάγματος περι επιβολής εις τον αιτούντα, όπλίτην, της πειθαρχικής ποινής της εικοσαήμερου φυλακίσεως.

Τα προκύπτοντα ζητήματα ανάγονται εις το παραδεκτόν της υπό κρίσιν αιτήσεως και εις το βάσιμον των προβαλλομένων λόγων άκυρώσεως.

Εφ ων ο εισηγητής ανέπτυξε την γνώμην αυτού.

Α κ ο υ σ α ν του πληρεξουσίου του αιτούντος ανα-πτύξαντος και προφορικός τους λογούς της υπό κρίσιν αιτήσεως και αιτησαμένου την παραδοχήν αυτής και του αντιπροσώπου του Υπουργου, αίτησαμένου την απόρριψιν ταύτης

Ιδόν τα σχετικά έγγραφα

Σκεφθέν κατά τον Νόμον

'Επειδή δια την υπό κρίσιν αίτησιν, εισαχθείσαν εις το Τμήμα υπό πενταμελή σύνθεσι δι'ειδικής πράξεως του Προέδρου αυτού λόγω σπουδαιότητος, κατεβλήθησαν τα κατά νόμον τέλη (ύπ άρθμ 49ΙΙ8 και 49119, έτους 1981, τριπλότυπα του Ταμείου Δικαστικών Εισπραξέων Αθηνών) καί το παράβολον(ύπ'άριθμ. 784196 και 379196, έτους 1981, ειδικά γραμμάτια παραβόλου)

Επειδή δια της υπό κρίσιν αιτήσεως ζητείται η άκύρωσις του ν.δ/τος 720/70" περί στρατολογίας (φ.253) καί της

δια της ημερησίας διαταγής της 6.3.81 του' 565ου Τάγματος

Πεζικού - αναγραφομένης, εκ παραδρομής, εις το δικόγραφον

της αιτήσεως υπό ήμερομηνίαν 13.3.81 - κοινοποιηθείσης, αποφάσεως του Διοικητού του Τάγματος, περι επιβολής εις τον αιτούντα, όπλίτην, της πειθαρχικής ποινής της είκοσαήμερου-

φυλακίσεως. '

Επειδή το. ως άνω, νομ.δ/γμα 720/707) αποτελούν πράξιν νομοθετικής εξουσίας-, άπαραδέκτως- προσβάλλεται εϋθέως δια της υπό κρίσιν αίτησεως, καθ' όσον, κατά το άρθρον 95 του Συντάγματος και το άρθρον 45 ν.δ/τος 170/73(φ.229),ώς αντικατεστάθη διά του άρθρου 27 ν.702/77 (φ. 268), το ενδίκον μέσον της αιτήσεως" ακυρώσεως χωρεί μόνον κατά των πράξεων ετων διοικητικών άρχων-.

Επειδή αί πράξεις' επιβολής εις τους οπλιτας των υπό του άρθρου 68 παρ. 1 του δια του π.δ/τος 982/80(φ. 245)

κυρωθέντος Γενικού Κανονισμού Υψηρεσίας εις τον Στρατόν προβλεπομένων" πειθαρχικών ποινών στερήσεως αδείας εξόδου περιορισμού, κρατήσεως, φυλακίσεως και αύστηρας φυλακίσεως αποσκοπούσαι εις την διατήρησιν της- εις -το Στράτευμα άναγκαίας πειθαρχίας και της εν γένει ομαλής λειτουργίας αυτού συνιστούν μέτρα εσωτερικής τάξεως και, ως έκ της τοιαύτης φύσεως των,δεν υπόκεινται εις προσβολην δια του ενδίκου μέσου της αιτήσεως ακυρώσεως. Κατ' άκολουθίαν, ή δευτέρα των προσβαλλόμενων πράξεων, δια της οποίας επεβλήθη εις τον αιτούντα, οπλίτην, ή πειθαρχική ποινή της εικοσαήμερου φυλακίσεως, ήτοι ποινή εκ των ανωτέρω μνημονευομένων, άπαραδέκτως προσβάλλεται δια της υπό κρίσιν αιτήσεως. Αν και

Κατά την γνώμην ενός μέλους του Δικαστηρίου, η ως άνω πράξις, έχουσα δια τον αιτούντα το δυσμενές αποτέλεσμα της παρατάσεως της εις το Στράτευμα παραμονής του επί χρόνον ισον προς τον χρόνον της μνησθείσης πειθαρχικής ποινής (άρθρον 53 παρ- Ι περ. α" ν.δ/τος 720/70), δεν αποτελεί απλώς μέτρον εσωτερικής τάξεως, άλλα φέρει τα εννοιολογικά γνωρίσματα της έκτελεστικής διοικητικής πράξεως και ως εκ τούτου παραδεκτως, από της απόψεως ταύτης, προσβάλλεται δια της υπό κρίσιν αίτησεως(πρβλ. ΣΕ 221/58)

Επειδή, κατά ταύτα, ή υπό κρίσιν αίτησις πρέπει ν' απορριφθη ως απαράδεκτος

Διά ταύτα

Απορρίπτει την υπό κρίσιν αίτησιν»

Διατάσσει την κατάπτωσιν του παραβόλου, και

Επιβάλλει εις τον αίτούντα την δικαστικήν δαπάνην του Δημοσίου εκ δραχμών χιλίων έννεακοσίων(1.900).

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Αθήναις τη 10η Ιουνίου 1981.

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Η Γραμματεύς του Δ' Τμήματος

Έδημοσιεύθη δ'αύτοθι τη" 24η ίδιου μηνός και έτους.

Ο Πρδεδρος του Δ Τμήματος Η Γραμματεύς του Δ Τμήματος

Αριθμός 3832/1982

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Δ'

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού Γ. Κοντογιάννη, Αντιπροέδρου, "Προέδρου του Δ Τμήματος, Β. Ρώτη, Κ.Μ Χαλαζωνίτη, Ιω. Τζεβελεκάκη, Χρ. Γεράρη, Συμβούλων της Έπικρατείας, Σ. Χαραλαμπίδη και Θ. Χατζηπαύλου Παρέδρων του Συμ-βουλίου της Επικρατείας.

Συνεδριάσαν δημόσια έν τω ακροατηριω του τη

26η Οκτωβρίου 1982, παρούσης και της Γραμματέως του Δ. Τμήματος Άθ. Μητροπουλου, ίνα δικάση την κατωτέρω" εκπιθέμενην υπόθεσιν επί τη από 15ης Φεβρουαρίου 1982 αιτήσει:

του θέμιστοκλη Μαγκριώτη» Στράτιώτου 528

Τ Π./ΙΧ Μ.Π.-ΣΤΤ 913, ,παράσάντος δια του πληρεξουσίου του

δικηγόρου Χρ. Αργυροπούλου (Α Τ. 9544/82), δυνάμει πληρε-

ξουσιου,

κ α τ ά του Υπουργού Εθνικής Αμύνης παραστάντος δια του Αν. Σοφού Παρέδρου της "Διοικήσεως, " π ε ρ ι άκυρως α) της από 14-1-1982 επίβλη-θεις ποινής φυλακίσεως 60 ημερών υπό Διοικητού 528 Τάγματος Πεζικού, β) των από 21-3-1978 έως 11-2-1979 επιβληθεισών ποινών φυλακίσεως, 5 ημερών υπό Διοικητού του Συντάγματος Πεζικού/Κέντρου Νεοσυλλέκτων Κορίνθου; 20 ημερών υπό Διοικητού του Συντάγματος Πεζικού/Κέντρου Νεοσυλλέκτων Κορίνθου _10 ημερών υπό Διοικητού 649 Τάγματος Εθνοφυλακής 5 ημερών υπό Διοικητού 649 Τάγματος Εθνοφυλακής, 5 ημερών υπό Διοικητού 649 Τάγματος Εθνοφυλακής, 10 ημερών υπό Διοικητού 649 Τάγματος Εθνοφυλακής.

Α κ ο υ σ α ν του εισηγητού, Συμβούλου της Επικρατείας Ίω. Τζεβελεκάκη, άναγνόντος και άναπτύξαντος την εκθεσιν αυτού καθην το ιστορικόν της προκειμένης υποθέσεως έχει ως έπεται:

Δια της υπό "κρίσιν αιτήσεως ζητείται ή άκύρωση: α) της από 14-1-1982 ημερησίας διαταγής του Διοικητού του 528 Τάγματος Πεζικού, β) των από 19-4-1978 και 11-5-1978 ημερησίων διαταγών του Διοικητού του 6ου Συντάγματος-Πεζικού και γ) των από 1-7-1978, 13-11-1978/27-11-1978 και 12-2-1979 ημερησίων διαταγών τους, Διοικητού του 649 Τάγματος Έθνοφυλακής, δια των οποίων επεβλήθησαν εις τον αιτούντα, οπλίτην πει θαρχικαί ποιναι φυλακίσεως από 5 έως 20 ημερών δια τα εις τάς διατάγας ταύτας αναφερόμενα πειθαρχικά παραπτώματα.

Τα προκύπτοντα ζητήματα είναι αντίστοιχα προς τους προβαλλόμενους λογούς ακυρώσεως.

Εφ ω ν ό εισηγητής ανέπτυξε την γνώμην αυτού.

Άκουσαν του πληρεξουσίου του αιτούντος άνάπτυξαντος και προφορικώς τους λόγους της υπό κρίσιν αιτήσεως και αίτησαμένου την παραδόχην αυτής και του άντιπρο σώπουτου Υπουργού αίτησαμένου την άπόρριψιν ταύτης•

Ί δ ο ν τ α σ χ ε τ ι κ ά έγγραφα"

Σκεφθέν κατά τον Νόμον

Επειδή δια την υπό κρίσιν αιτησιν, κατεβλήθησαν

τα νόμιμα τέλη και το παράβολον," ως προκύπτει έκ των υπ αριθμ. 16414,16415/1982 γραμματίων εισπράξεως του Ταμείου

Δικαστικών Εισπράξεων Άθηνών και την ύπ αριθμ 589836,73891/1982 ειδικών γραμματιων παραβόλου.

Επειδή δια της αιτήσεως ταύτης, εισαχθείσης εις

το τμημα ύπο, πενταμέλη σύνθεσιν δι ειδικής πράξεως του Προέδρου αυτού λόγω σπουδαιότητας, ζητείται ή άκύρωσις α) της από 14-1-1982 ημερησίας διαταγής του Διοικητού του 528 Τάγματος Πεζικού», β) των από 11-5-1978 και Η-1978 ημερησίων διαταγών του Διοικητού του 6ου Συντάγματος Πεζικού και γ) των από 1-7-1978, 13-11-1978, 27-11-1978 και 12-2-1979 ημερησίων διαταγών του Διοικητού του 649 Τάγματος Εθνοφυλακής δια των οποίων επεβλήθησαν εις τον αιτούντα, οπλίτη , πειθαρχικαί ποιναι φυλακίσεως (από 5 έως 20 ημερών) δια τα εις τάς διατάγας ταύτας αναφερόμενα πειθαρχικά παραπτώματα•

Επειδή αι πράξεις επιβολής εις τους οπλίτας των υπό του άρθρου 68 παρ 1 του δια του π δ/τος 982/80 (Α 245) κυρωθέντος "Γενικού Κανονισμού Υπηρεσίας εις τον .Στρατόν" προβλεπομένων πειθαρχικών ποινών στερήσεως άδειας εξόδου, περιορισμού, κρατήσεως, φυλακίσεως και αύστηρας φυλακίσεως, άποσκοπουσαι εις την διατήρησιν της εις το Στράτευμα άναγκαιας πειθαρχίας και της εν γένει ομαλής λειτουργίας αυτού, συνιστούν μέτρα εσωτερικής τάξεως και, ως εκ της τοιαύτης φύσεως των, δεν υπόκεινται εις προσβολήν δια του ένδικου μέσου της αιτήσεως ακυρώσεως Κατ ακολουθίαν ,αι προσβαλλόμεναι πράξεις, δια των οποίων επεβλήθησαν εις τον αιτούντα, όπλίτην αι εις αυτάς αναφερόμεναι πειθαρχικαί ποιναι φυλακίσεως, ήτοι, ποιναις εκ των ανωτέρω μνημονευομένων άπαραδέκτως προσβάλλονται δια τη υπό κρίσιν αιτήσεως (πρβλ ΣτΒ 2018/81)

Επειδή, κατά ταύτα, η υπό κρίσιν αίτησις πρέπει νάπορριφθει ως απαράδεκτος

Δια ταύτα

Απορρίπτει την υπό κρίσιν αίτησιν.

Διατάσει την κατάπτωσιν του παραβόλου.

Επιβάλλει εις βάρος του αιτούντος την δικαστικήν δαπάνην του Δημοσίου εκ δραχμών δύο χιλιάδων διακοσίων πενήκοντα (2.250).

Εκρίθη και άπεφασίσθη εν Άθήναις τη 1η Νοεμβρίου και 20 Δεκεμβρίου 1982, έδημοσιεύθη δ αύτόθι τη 21η Δεκεμβρίου ίδιου έτους.

Ο Πρόεδρος του Δ τμήματος Η Γραμματεός του Δ Τμήματος

Αριθμός 202/1997

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΤΜΗΜΑ Γ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριο του στις 12 Δεκεμβρίου 1996, με την εξής σύνθεση : Σ. Γιάγκας, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ Τμήματος, Γ. Παπαμεντζελόπουλος, Π. Πικραμμένος, Σύμβουλοι, Χρ. Ράμμος, Ν. Στάθης, Πάρεδροι, Α. Γαϊτάνης, Γραμματέας του Γ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 22 Μαΐου 1995 αίτηση :

της Αθηνάς Βαδαλούκα, κατοίκου Γέρακα Αττικής (οδός Λευκών Ορέων - Αδιέξοδος), η οποία παρέστη με την δικηγόρο Μ. Φλώρου (Α.Μ. 13427), που την διόρισε με πληρεξούσιο, κατά του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, το οποίο παρέστη με τον δικηγόρο Α. Σάσσαλο (Α.Μ. 2026), που τον διόρισε με πληρεξούσιο

και κατά της παρεμβαιούσης Κυριακής Μυστακίδου, κατοίκου Αττικής (οδός Αναβύσσου αριθ. 8, Καλύβια Θορικού), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Χρ. Πολίτη (Α.Μ. 2740), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα επιδιώκει να ακυρωθεί η από 15-2-1995 απόφαση της Εφορείας του Αρεταιείου Νοσοκομείου καθώς και κάθε άλλη συναφής πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου, Χρ. Ράμμου.

Κατόπιν, το δικαστήριο άκουσε την πληρεξούσια της αιτούσης, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους

λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο της παρεμβαιούσης και τον πληρεξούσιο του Πανεπιστημίου, που ζήτησαν την απόρριψη της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και, αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη (υπ' αριθμ. 1554974, 1554975/95 διπλότυπα της Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπραξιών Αθηνών) και το παράβολο (υπ αριθμ, Α. 6129834, 2277379/95 ειδικά έντυπα παραβόλου του Δημοσίου).

(Επειδή, με την αίτηση της αυτή η αιτούσα, επίκουρη καθηγήτρια Αναισθησιολογίας του Τμήματος Ιατρικής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ζητεί την ακύρωση της από 15-2-1995 αποφάσεως της Εφορείας του Αρεταιείου Νοσοκομείου, με την οποία ανετέθη η ευθύνη λειτουργίας του Ιατρείου θεραπείας και Ανακούφισης Πόνου του Νοσοκομείου στην λέκτορα Κυριακή Μυστακίδου.

3. Επειδή, στην δίκη παρεμβαίνει παραδεκτώς υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης πράξεως η Κυριακή Μυστακίδου.

Επειδή, με την προσβαλλόμενη πράξη της Εφορείας του Αρεταιείου Νοσοκομείου επανήρχισε η διακοπή της κατά το παρελθόν άτυπη λειτουργία του Ιατρείου θεραπείας και Ανακούφισης Πόνου, το οποίο υπήχθη απ ευθείας στην Εφορεία του καθ ου η αίτηση Νοσοκομείου, απεφασίσθη δε να είναι υπεύθυνη έναντι της Εφορείας για τα τρέχοντα θέματα της

λειτουργίας του Ιατρείου η παρεμβαίνουσα. Εν όψει αυτών, η εν

λόγω πράξη συνιστά μέτρο εσωτερικής τάξεως στερούμενο εκτελεστού χαρακτήρος και δεν προσβάλλεται παραδεκτώς με αίτηση ακυρώσεως. Πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση ως απαράδεκτη.

Δια ταύτα Απορρίπτει την αίτηση. Δέχεται την παρέμβαση. Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου και Επιβάλλει στην αιτούσα ως δικαστική δαπάνη του Πανεπιστημίου Αθηνών το ποσόν των δέκα τεσσάρων χιλιάδων (14.000) δραχμών, ως δικαστική δε δαπάνη της παρεμβαιούσης το ποσόν των δέκα εννέα χιλιάδων εξακοσίων (19.600) δραχμών.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 17 Δεκεμβρίου 1996 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 23ης Ιανουαρίου 1997.

Ο Πρόεδρος του Γ Τμήματος Ο Γραμματέας του Γ Τμήματος

και τούτου αποβιβάσαντος

Ο αρχαιότερος Σύμβουλος

Γ. Παπαμεντζελόπουλος Α. Γαϊτάνης

Αριθμός 2714/1979

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Γ'

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού ΗΛ, Καμπίτση, Αντιπροέδρου, Προέδρου του Γ• Τμήματος» θ• Παπαδάκη, Σ Σηλιωτοπούλου, Συμβούλων της Επικρατείας, Άδ• Φαρμάκη και Σ. Καραλη, Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας

Συνεδρίασαν δημοσία εν τω ακροατήριω του τη 5 Απριλίου 1979» παρούσης και της Γραμματέως Άθ Μητροπούλου, ίνα δικάση τήν κατωτέρω έκπιθεμένην υποθέσιν επί τη από 20ης Νοεμβρίου 1978 αιτήσε:

τ ο υ Κωνσταντίνου Παν. Τσάλα, μηχανικού, κατοίκου Εκάλης Αττικής (οδός Κάστριού 8) δι εαυτον καί ως νομίμου εκπροσώπου των ανηλικών θυγατέρων του Κλαίρης καί Νατάσας Τσάλα» παραστάτος δια του πληρεξουσίου του δικηγόρου Χρ. Πετροπούλου, ον διώρισεν έπακροατηρίου,

Κ α τ ά του Υπουργού Εθνικής Παιδείας καί

θρησκευμάτων, παρασίτάντος διά του Ν. Ρήγα, Παρέδρου του

Νομικού Συμβουλίου, περί ακυρώσεως της ύπ αριθμ 15/23-10-

1978 πράξεως του Συλλόγου Καθηγητών του Γυμνασίου Νέας Ερυθραίας Αττικής, ως και πάσης Συναφούς πράξεως

Ά κο υ σ α ν του εισηγητού, Παρέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας Άδ Φαρμάκη, αναγνόντος και αναπτύξαντός την έκθεσιν αυτού, καθην το ιστορικόν της προκειμένης υποθέσεως έχει ως έπεται:

Δια της υπό κρίσιν αιτήσεως ζητείται ή άκύρωσις της υπ' αριθμ. 15/23-10-1978 πράξεως του Συλλόγου των Καθηγητων του Γυμνασίου Νέας Ερυθραίας Αττικής, δια της όποιας αί θυγατέρες του αιτούντος απεβλήθησαν επί μίαν ήμέραν εκ του ως άνω γυμνασίου, διότι ήρνήθησαν να συμμορφωθούν

προς τās διατάξεις περί άμφιέσεως των μαθητριών των γυμνασίων

εν τω σχολείω της υπ' αριθμ. Φ. 236 5/1/91240/8-10-1974 εγκυκλίου διαταγής του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και

θρησκευμάτων.

Τα επί της "προκειμένης υποθέσεως προκύπτοντα ζήματα είναι α) αν ή υπό κρίσιν αίτησις άσκηται παραδεκτός και β) αν οι προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως είναι βάσιμοι.

Εφ ων ο εισηγητής ανέπτυξε "την γνώμην αυτού.

Άκουσαν- του πληρεξουσίου του αιτούντος αναπτύξαντος και προφορικώς τους λόγους της υπό κρίσιν αιτήσεως και αιτησαμένου την πάραδοχήν αυτής καί του άντιπροσώπου του Υπουργού αίτησαμένου την απόρριψιν ταύτης

Ίδόν τα σχετικά έγγραφα

Σκεφθέν κατά τον Νόμον

Επειδή δια της υπό κρίσιν αιτήσεως δια την οποίαν κατεβλήθησαν τα νόμιμα τέλη καί το παράβολον

εκδοθέντων των υπάριθμ. 191163, 191164 έτους 1978 τριπλότυπων εισπράξεως του Ταμείου Δικαστικών

Εισπράξεων Αθηνών καί των υπ άριθμούς 61267,309136 καί 105451 έτους 1978 ειδικών γραμματιών

καταθέσεως παραβόλου ζητείται εμπροθέσμως ή άκύρωσις της υπάριθμ -15/23-10-1978 πράξεως του

Συλλόγου των Καθηγητών του Γυμνασίου Νέας Ερυθραίας Αττικής, δια της οποίας αι θυγατέρες του αίτουτος

απεβλήθησαν επί μίαν ήμέραν εκ του ως άνω γυμνασίου διότι ήρνήθησαν να συμμορφωθούν προς τας

διατάξεις περί άμφιέσεως των μαθητριών των γυμνασίων σχολείω της ύπ αριθμ. Φ 236 5/1/91240/8-10-1974

έγκυκλίου διαταγής του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και θρησκευμάτων

Επειδή ή προσβαλλομένη πραξις εξεδόθη κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του Β Δ της 20-6-1955 "περί των

έγγραφών, μετεγγραφών, ποινών, εξετάσεων μαθητών σχολείων Μέσης Εκπαιδύσεως (ΦΕΚ. 173 Α) καί δη

του άρθρου 16 ορίζοντος ότι Είς μαθητάς παραβαίνοντας τās Σχολικάς διατάξεις επιβάλλονται αί ακόλουθοι

ποιναι α. παρίνεσις, β) επίπληξις, γ. Προσωρινή αποβολή εκ του σχολείου μέχρι τεσσάρων ημερών δ)

προσωρινή αποβολή του μαθητού μέχρις οκτώ ημερών, ε) προσωρινή αποβολή εκ του σχολείου τούτου μέχρις

ένός σχολικού έτους,

στ) προσωρινή αποβολή μέχρις ενός έτους εκ σχολείων ώρισμένης περιοχής η καί εκ πάντων των εν τω κράτει

σχολείων ζ) διαρκής αποβολή εκ του σχολείου η εκ σχολείων ώρισμένης περιοχής η εκ πάντων των εν τω

κράττει σχολείων" καί του άρθρου 17 ορίζοντος ότι "1. Εκ των εν τω πρόηγουμένω αρθρω οριζομένων ποινών

τās υπό στοιχεία' α και β δύναται να επιβάλη μόνος ο διδάσκων την δε υπό στοιχ. γ καί μόνος ο Διευθυντής ο

διευθύνων το σχολειον. Αι λοιπαί ποιναι επιβάλλονται καταπόφασιν του καθηγητικού συλλόγου» 2. Απόφασις

καθηγητικού συλλόγου περί αποβολής μαθητου μέχρις οκτώ ημερών είναι έκτελεστή άνευ έγκρίσεως ετέρας

τινος αρχής....

Επειδή ή υπό κρίσιν αίτησις, στρεφόμενη κατά, πράξεως έπιβαλούσης πειθαρχικήν ποινήν, δυναμένην κατά

νόμον να κλιμακωθεί, μέχρι και της διαρκούς αποβολής του μαθητού εκ του σχολείου, ή εκ των σχολείων

ώρισμένης περιοχής, ή εκ πάντων των εν τω Κράτει σχολείων, παραδεκτός, ασκείται. Αν καί κατά την γνώμην

ένός των εχόντων άποφασιστικήν ψήφον μελών του Δικαστηρίου ή προσβαλλομένη πραξις δέον να θεωρηθή

ως μέτρον εσωτερικής τάξεως οπερ εν όψει καί της βαρύτητος του δεν υπόκειται, εις προσβολήν διαιτήσεως

ακυρώσεως.

Επειδή, ό αίτων υποστηρίζει ότι ή προσβαλλομένη πραξις είναι άκυρωτέα διότι δι' αυτής επεβλήθη πειθαρχική

ποινή εις τās θυγατέρας του δια παράβασιν κανονιστικής αποφάσεως του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και

θρησκευμάτων, η οποία είναι άκυρος το μεν διότι εξεδόθη άνευ νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως το δε διότι

επιβάλλει άνεπίτρεπτον υπό του Συντάγματος περιορισμόν της προσωπικής ελευθερίας των μαθητριών, ένν

παράλληλως εισάγει αδικαιολόγητον διάκρισιν εις βάρος τούτων, έφοσον δεν επιβάλλεται ανάλογος

ύποχρөωσις και δια τους αρρενας μαθητάς, κατά παράβασιν της συνταγματικής ωσαύτως κατωχυρωμένης

αρχής της ίσης μεταχειρίσεως των Ελλήνων υπό του νόμου.

Επειδή κατά την κρατήσασαν εν τω τμήματι γνώμην, ή πράξις του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και

θρησκευμάτων, δια της οποίας προβλέπεται ώρισμένη άμφίσεις εν τω σχολείω δια τās μαθητριάς των

Γυμνασίων και δια την τήρησιν της οποίας έτιμωρήθησαν αί θυγατέρες του αιτούντος, αποτελεί μέτρον

εσωτερικής τάξεως σκοπου εις την άπαλλαγήν των μαθητριών εκ της ιδιαιτέρας μερίμνης περί την άμφίσεις,

ήτις εμφανίζεται, εις τās θήλεις Ιδιαιτέρως ηύξημένη εν σχέσει προς τους αρρενας μαθητάς καί εκ του

σχετικού ανταγωνισμού περί ταυτην, όστις άφαιρεί απ' αυτων το μεν την αναγκαίαν προσήλωσιν εις τα κύρια

καθήκοντα των το δε την ως αύτως άπαραίτητον όμοψυχίαν μέσωσ της οποίας και μόνον δύναται να έπιτύχη η

άρτια ήθική, ψυχική, συναισθηματική και γνωστική διάπλασις των, ήτις αποτελεί και τον τελικόν σκοπόν της

μέσης εκπαιδύσεως (άρθρον 26 § 1 καί 29 § 1 Ν.309/1976, άρθρον 1 Α.Ν, 129/1967, άρθρα 8 § 1 και 10 §

1 Ν. 4379/1964), ως τοιαύτη δέ κείται έντος των ορίων των ως άνω διατάξεων, υποβοηθεί εις την πράγματων του σκοπού των, ήτοι την εκτέλεσίν των και συνεπώς δεν εχρηζεν ειδικής νομοθετικής εξουσιοδότησεως ερειδομένη επαρκώς εις την υπό Συντάγματος παρεχόμενην γενικήν εξουσιοδότησιν προς την διοίκησιν όπως εκδίδη τας αναγκαίας προς εκτέλεσιν των νόμων πράξεις. Εξ' άλλου το ως άνω μέτρον, δικαιολογούμενον, ως εξετέθη, εκ του δι' αυτού επιδιωκόμενου δημοσίου συμφέροντος της άρτιας διαπαιδαγωγήσεως των μαθητών δεν προσβάλλει τα υπό του συντάγματος εξασφαλιζόμενα δικαιώματα της προσωπικής ελευθερίας και της ίσης μεταχειρίσεως, των οποίων επιτρέπεται ο περιορισμός εφ' όσον δικαιολογείται εκ δημοσίου συμφέροντος, ως εν προκειμένω. Όθεν, οι λόγοι ακυρώσεως δια των οποίων προβάλλονται τα αντίθετα είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι.

Αν και κατά την γνώμην ενός εκ των εχόντων αποφασιστικήν ψήφον μελών του Δικαστηρίου ή επιβολή υποχρεώσεως εις τας μαθήτριας των Γυμνασίων να φέρουν ώρισμένην ενδυμασίαν εν τω σχολείω αποτελεί περιορισμόν της προσωπικής ελευθερίας τούτων μη δικαιολογούμενον εκ δημοσίου συμφέροντος και ως εκ τούτου άντικείμενον εις την κατοχυρούσαν την προσωπικήν έλευθερίαν διάταξιν του Συντάγματος (άρθρον 5) εν πάση δε περιπτώσει μη δυνάμενον να επιβληθή ει μη δια τυπικού νόμου ή κανονιστικής διατάξεως κατ' εξουσιοδότησιν νόμου εκδιδομένης και δεόντως δημοσιευμένης.

Μη προκύπτοντος εν προκειμένω, ότι ή διαταγή του Υπουργού της Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων διά της οποίας επεβλήθη ή ως άνω ύποχρεώσις εις τας μαθήτριας των Γυμνασίων, εξεδόθη, επί τη βάσει ειδικής νομοθετικής εξουσιοδότησεως και ότι έχει τύχει δημοσιεύσεως δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, πρωτίστως έξ αυτού του λόγου είναι άκυρος και επομένως η μη τήρησις ταύτης δεν συνιστά πειθαρχικόν παράπτωμα:

Όθεν το αντίθετον δεχθείσα η προσβαλλομένη πράξις τυγχάνει ακυρωτέα δεκτής καθισταμένης της υπό κρίσιν αιτήσεως.

Επειδή εν όψει της σπουδαιότητος των ανωτέρω ζητημάτων το Τμήμα κρίνει ότι ταύτα ως και ή υπόθεσις ολοκληρώσθαι δέον να παραπεμφθούν συμφώνως τω άρθρω 14-παρ.1 γ του Ν.Δ. 170/1973 περί του Συμβουλίου της Επικρατείας (φ. 229Α) εις την Ολομέλειαν και άνατεθη ή ανάπτυξις της εισήγησεως του τμήματος εις τον Σύμβουλον Σόλωνα Σπηλιωτόπουλον

Δια ταυτα

Παραπέμπει την υπόθεσιν εις την Ολομέλειαν

Αναθέτει την ενώπιον της Ολομελείας ανάπτυξιν της εισήγησεως του τμήματός εις τον Σύμβουλον Σόλωνα Σπηλιωτόπουλον.

Έκρίθη και άπεφασίθη εν Αθήναις τη 24η Μαιου 1979

Ο Πρόεδρος του Γ Τμήματος Η Γραμματεύς

Εδημοσιεύθη δ' αυτόθι τη 21η Αυγούστου 1979

Ο Πρόεδρος του Γ Τμήματος Η Γραμματεύς του Γ' Τμήματος
Διακοπών

Αριθμός 99/1987

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Γ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριο του στις 30 Οκτω-βρίου 1986 με την εξής σύνθεση : Β. Ρώτης, Πρόεδρος του Τμήματος, Σ. Σπηλιωτόπουλος, Γ. Γραίγος, Σύμβουλοι, Π.Ν. Φλώρος, Αικ. Θεοφιλοπούλου, Πάρεδροι, Γραμματέας η Κ, Οθωναίου.

Γ ι α να, δικάσει την από 22 Οκτωβρίου 1985 αίτηση:

Του Δημητρίου Σωκράτους Καραμήτου, σπουδαστού κατοίκου Ναυπλίου (οδός Ζυμβρακάκη, αρ. 40), ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Γ. Παπαθανασίου (ΑΤ 593/1986), τον οποίο διόρισε με πληρεξούσιο, κ α τ ά του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ο οποίος παρέστη με, την Πάρεδρο της Διοικήσεως Κ. Ηλιακοπούλου.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθούν:

1) η 15/9.5 1985 απόφαση του Συλλόγου των Καθηγητών του πρώτου Λυκείου Ναυπλίου, 2) η 17/4.6.1985 απόφαση του Συλλόγου των Καθηγητών του πρώτου Λυκείου Ναυπλίου, και κάθε άλλης συναφής πράξη της Διοικήσεως.

Η εκδίδαση άρχισε με την ανά